

การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าว
ด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ

COMPARISON OF THE COST STRUCTURE OF RICE CULTIVATION
WITH ACTIVITY-BASED COSTING METHOD
IN CHAIYAPHUM PROVINCE

พรทิพย์ สุขจำลอง

PORNTIP SUKJAMLONG

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2561

การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าว
ด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ

COMPARISON OF THE COST STRUCTURE OF RICE CULTIVATION
WITH ACTIVITY-BASED COSTING METHOD
IN CHAIYAPHUM PROVINCE

พรทิพย์ สุขจำลอง

PORNTIP SUKJAMLONG

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าว
ด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ

ชื่อ นามสกุล นางสาวพรทิพย์ สุขจำลอง

ชื่อปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชา การบัญชี

คณะ บริหารธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ธนธัส ทัพมงคล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

.....กรรมการ
(ดร.ศิริรัตน์ พวงแสงสุข)

.....กรรมการ
(ดร.ธนธัส ทัพมงคล)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

.....คณบดีคณะบริหารธุรกิจ
(ดร.รัตนาวลี ไม้สัก)

วันที่ 9 เดือน ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๒

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ
ชื่อ นามสกุล	นางสาวพรทิพย์ สุขจำลอง
ชื่อปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชา	การบัญชี
คณะ	บริหารธุรกิจ
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมและเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้า 50 ราย และอำเภอคอนสวรรค์ 50 ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t - test (Dependent Samples)

ผลการศึกษา พบว่า โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต โครงสร้างต้นทุนด้านวัตถุประสงค์ทางตรงของอำเภอบ้านเขว้า เท่ากับ 232,945 บาท และอำเภอคอนสวรรค์ เท่ากับ 167,850 บาท ด้านค่าแรงงานทางตรงอำเภอบ้านเขว้า เท่ากับ 503,600 บาท อำเภอคอนสวรรค์ เท่ากับ 473,250 บาท และด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตของอำเภอบ้านเขว้า เท่ากับ 122,610 บาท อำเภอคอนสวรรค์ เท่ากับ 121,320 บาท การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า อำเภอบ้านเขว้ามีต้นทุนรวมเท่ากับ 861,605 บาท และอำเภอคอนสวรรค์มีต้นทุนรวมเท่ากับ 764,970 บาท เป็นนัยว่า โครงสร้างต้นทุนรวมของอำเภอบ้านเขว้าสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์

คำสำคัญ โครงสร้างต้นทุน ระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

ThesisTitle	Comparison of the cost structure of rice cultivation with activity-based costing method in Chaiyaphum province
Author	Miss. Porn tip Sukjamlong
Degree	Master of Business Administration
Field Study	Accounting, Faculty of Business Administration
Academic Year	2018

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the cost structure of rice cultivation with the activity-based costing method and to compare the cost structure of rice cultivation with the activity-based costing method in Chaiyaphum Province. The sample of this research was 50 rice farmers in Ban Khwao District and 50 rice farmers in Khon Sawan District. A questionnaire was used to collect data. Data were analyzed using descriptive statistics including percentage, average, standard deviation and t-test dependent samples.

The results of this study showed that the cost structure of rice cultivation using the activity-based costing system method in Chaiyaphum province consisted of direct material cost, direct labor cost, and production cost. The direct material cost structure of Ban Khwao district was 232,945 baht, meanwhile the direct material cost structure of Khon Sawan district was 167,850 baht. The direct labor cost of Ban Khwao district was 503,600 baht, meanwhile direct labor cost of Khon Sawan district was 473,250 baht. The production cost of Ban Khwao district was 122,610 baht, meanwhile the production cost of Khon Sawan district was 121,320 baht. The comparison of cost structure of rice cultivation with the activity-based costing method of Chaiyaphum Province showed that total cost of Ban Khwao district was 861,605 baht, meanwhile total cost of Khon Sawan district was 764,970 baht. This implied that total cost of Ban Khwao district was higher than that of Khon Sawan district.

Keywords : Cost Structure, Activity-Based Costing

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ต้องขอขอบพระคุณ ดร.ธนรัช ทัพมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สีนจัญญศักดิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ศิริรัตน์ พวงแสงสุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ การตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหา รวมถึงการชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ตลอดจนการให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา รวมถึงสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ รุ่นที่ 11 ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้กำลังใจตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ งานวิจัย และบทความต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งทำให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

พรทิพย์ สุขจำลอง

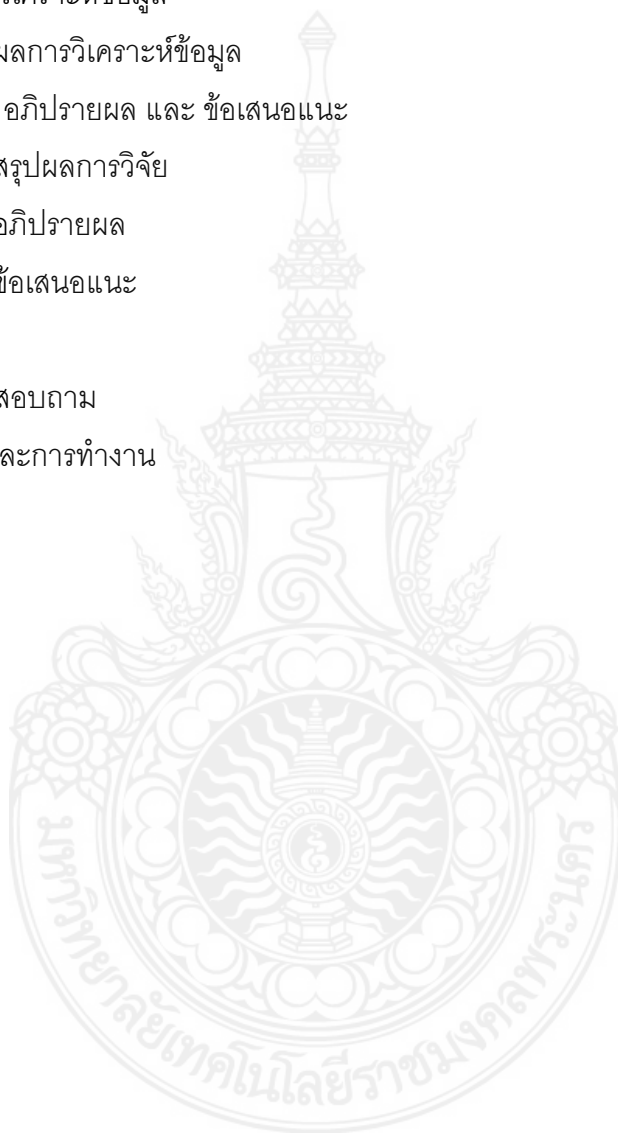

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ประวัติความเป็นมาเรื่องข้าว	7
2.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน	12
2.3 ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม	18
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
5 สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	45
5.2 อภิปรายผล	46
5.3 ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก แบบสอบถาม	54
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	60

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	33
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	34
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	35
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ระยะเวลาที่ทำการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	36
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละ สถานภาพการถือครองที่ดินของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	36
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละ พื้นที่ในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	37
4.7 แสดงจำนวนและร้อยละ วิธีในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	38
4.8 แสดงจำนวนและร้อยละ การไถเตรียมดินของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	38

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.9 แสดงจำนวนและร้อยละ พันธุ์ข้าวที่ปลูกของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	39
4.10 แสดงจำนวนและร้อยละ การดูแลรักษาต้นข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	39
4.11 แสดงต้นทุนการปลูกข้าว ด้านวัตถุดิบทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	40
4.12 แสดงต้นทุนการปลูกข้าว ด้านค่าแรงงานทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	41
4.13 แสดงต้นทุนการปลูกข้าว ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	42
4.14 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ	43

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2.1 ภาพแสดงการเปรียบเทียบแนวคิดในการจัดสรรต้นทุนของระบบบัญชีต้นทุนแบบเดิมและการจัดสรรต้นทุนตามแนวคิดของระบบต้นทุนฐานกิจกรรม	19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมโดยส่วนมากประชากรได้ถือครองพื้นที่ทำการเกษตรประเภทเดียวคิดเป็นร้อยละ 80 คือเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดหรือทำนาเกลืออย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การปลูกพืชอาจปลูกพืชหลายชนิดหรือเลี้ยงสัตว์หลายชนิด เป็นต้น จากการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั่วประเทศ พบว่า จากเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรจำนวนทั้งสิ้น ร้อยละ 46.54 เป็นการปลูกข้าว ร้อยละ 46.88 รองลงมาเป็นพื้นที่สวนผลไม้ ไม้ยืนต้น ร้อยละ 23.39 และปลูกพืชไร่ ร้อยละ 20.89 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือครองพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.79 โดยส่วนใหญ่ปลูกข้าวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.11 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกข้าวเป็นอันดับหนึ่ง เพราะคนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักและส่งออกไปทั่วโลกส่งผลให้ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักและทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมากมาย

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่ทำการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกข้าวมาโดยตลอดเพราะคนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักและถือเป็นพืชเศรษฐกิจของไทยมาจนถึงปัจจุบัน ในประเทศไทยมีการแบ่งภูมิภาคออกเป็นสี่ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ซึ่งทั้งสี่ภาคได้ทำการเพาะปลูกข้าวกันทุกภาคเพื่อบริโภค และจำหน่าย ซึ่งในการปลูกข้าวในแต่ละครั้งก็ต้องใช้ต้นทุนในการเพาะปลูกสูงเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพแต่บางครั้งชาวนาอาจขาดทุนจากการปลูกข้าวทำให้เกิดภาวะหนี้สินและทำให้ปริมาณส่งออกข้าวลดน้อยลงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลก็ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณในการปลูกข้าวมาโดยตลอดและช่วยในการพัฒนาพันธุ์ข้าวไทยให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในด้านคุณภาพของข้าวไทยและขั้นตอนการเพาะปลูกข้าวในระยะเวลาสั้นลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของรสชาติและความหอมของข้าวไทยจึงส่งผลให้

ประเทศไทยส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งมายาวนาน ถึงแม้ในปัจจุบันจะไม่ใช่ว่าประเทศไทยที่ส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก แต่ก็ยังเป็นรองประเทศอินเดียเพียงประเทศเดียวส่งผลให้ประเทศไทยส่งออกข้าวเป็นอันดับสองของโลกแต่อย่างไรก็ยิ่งถือว่าการส่งออกข้าวไทยก็มีปริมาณมากเหมือนเดิมและข้าวไทยก็ยังเป็นที่ต้องการของตลาดโลกเพราะข้าวไทยมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิไทยจะไม่เหมือนประเทศใดในโลกซึ่งจะเห็นได้ว่าในปี 2558 ประเทศไทยได้ส่งออกข้าวทั้งหมด 9.79 ล้านตัน โดยมีมูลค่าการส่งออกเป็น 5,439 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สมาคมผู้ส่งออกข้าว, 2558) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกข้าวมีจำนวนมาก ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศเลยก็ว่าได้ อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศไทยจะส่งออกข้าวในปริมาณมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกและขณะเดียวกันยังมีต้นทุนสูงในกระบวนการปลูกข้าว เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตข้าวที่ดีมีคุณภาพซึ่งจะแตกต่างจากอดีตแต่เดิมในอดีตได้มีการใช้ปุ๋ยชีวภาพทำเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้ต้นทุนในการปลูกข้าวในอดีตไม่สูงเหมือนในปัจจุบัน จากการรายงานผลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในช่วงปี 2546 ถึง 2556 พบว่า แนวโน้มในการใช้ปุ๋ยสูงขึ้นจากร้อยละ 90.2 ในปี 2546 เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 92.6 ในปี 2556 เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยต่อไร่ พบว่าปริมาณการใช้ปุ๋ยเพิ่มมากขึ้นจาก 41.88 กก./ไร่ ในปี 2546 เป็น 57.3 กก./ไร่ เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ผู้ถือครองทำการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการใช้ปุ๋ยมากที่สุดและมีเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีสูงถึงร้อยละ 92.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) จากรายงานผลดังกล่าวมีผลต่อต้นทุนในการปลูกข้าวของเกษตรกรไทยส่งผลให้มีต้นทุนสูงขึ้น ในขณะเดียวกันก็ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกข้าว เช่น การนำรถปลูกข้าว, รถไถนา, รถเกี่ยวข้าว มาใช้ในกระบวนการปลูกข้าว ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการปลูกข้าวที่สูงขึ้น ถึงแม้ระยะเวลาในการปลูกข้าวและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวจะใช้เวลาด้านล่างกว่าเดิม นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ในช่วงการปลูกข้าวของเกษตรกรและยังมีปัจจัยจากภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาในการปลูกข้าวซึ่งทำให้ผลผลิตที่ได้ลดลงกว่าเดิม เช่น ปัจจัยของสิ่งแวดล้อมสภาพดินฟ้าอากาศ วัชพืช เป็นต้น ที่มีผลกระทบต่อการทำเกษตรกรรม ซึ่งทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มต้นทุนในการดูแลรักษาหรือบางปีเกิดความแห้งแล้งจนข้าวตาย จึงทำให้เกษตรกรขาดทุนอย่างมากมายหรือบางปีน้ำท่วม ทำให้เกษตรกรได้รับความเสียหายอย่างมากและขาดทุนจากการปลูกข้าว ซึ่งจะแตกต่างจากอดีต ชาวนาปลูกข้าวจะใช้แรงงานคนและสัตว์เป็นหลักโดยมีการใช้ปุ๋ยชีวภาพเป็นส่วนใหญ่ส่งผลให้ต้นทุนในการปลูกข้าวในอดีตไม่สูงเท่ากับปัจจุบัน แต่อย่างไร

ก็ตามการปลูกข้าวของเกษตรกรก็ยังคงได้ผลผลิตน้อยกว่าการปลูกข้าวในปัจจุบันและยังใช้ระยะเวลาในการปลูกข้าวจนถึงระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวยาวนานกว่าปัจจุบัน จากอดีตจนถึงปัจจุบันรัฐบาลก็ได้เข้ามามีบทบาทในเรื่องการช่วยเหลือและสนับสนุน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และนอกจากนี้รัฐบาลยังเปิดแหล่งเงินทุนที่ช่วยเกษตรกรสามารถกู้ยืมได้ แหล่งเงินทุนนั้นก็คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นธนาคารแห่งแรกที่เปิดมาเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนเกษตรกรไทยทั่วประเทศ ซึ่งเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สนับสนุนการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรไทยจากรัฐบาล

ในประเทศไทยมีการปลูกข้าวนาปรังและนาปี ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปลูกข้าวนาปรังและนาปี แต่การปลูกข้าวนาปีนั้นเป็นการปลูกที่ต้องอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ส่วนนาปรังจะเป็นการปลูกในช่วงเดือนธันวาคมเป็นการปลูกข้าวที่ต้องอาศัยการควบคุมน้ำให้ซึ่งอยู่ตลอดเวลาทำให้ต้องผันน้ำเข้านาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะใช้พันธุ์ข้าวที่ใช้ในการเพาะปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ข้าวไวแสง ได้แก่ พันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 กข 15 หรือ กข 6 ชาวนามักจะปลูกข้าวแบบปักดำที่ใช้แรงงานคนหรือแบบหว่านข้าวแห้ง ในการปลูกแบบหว่านข้าวแห้งจะเริ่มตั้งแต่การไถเตรียมดิน แล้วหว่านเมล็ดข้าวแห้งลงไปอาจจะมีการคราดกลบ ถ้าเป็นการหว่านข้าวแห้งจะทำให้ประหยัดแรงงานแทนการปักดำ เพราะในการปักดำจะมีขั้นตอนในการทำที่ยุงยากกว่าในการหว่านข้าวแห้ง ซึ่งทำให้การปลูกข้าวได้ทั่วทุกพื้นที่ทั้งหมดและรวดเร็ว ขั้นตอนไม่ยุ่งยากใช้ระยะเวลาในการหว่านที่สั้นกว่า ในบางปีชาวนาก็ได้รับความเสียหายจากนกมาจิกกินเมล็ดพันธุ์ข้าวที่หว่านหรือสภาพอากาศแห้งแล้งฝนทิ้งช่วงซึ่งทำให้วัชพืชเกิดขึ้นตามมากับต้นกล้า จึงทำให้ชาวนาต้องสูบน้ำและใช้สารเคมีเพื่อกำจัดวัชพืชและแมลงในบางพื้นที่ ส่งผลให้ต้นทุนในการปลูกข้าวสูง เพราะจากสาเหตุของปัญหาดังกล่าวทำให้ต้นทุนข้าวมีการเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ซึ่งจะส่งผลให้ชาวเกษตรกรได้รับผลผลิตลดน้อยลงและคุณภาพข้าวตกต่ำลงดังนั้นชาวนาจึงใช้ต้นทุนสูงขึ้นจากปัญหาดังกล่าว ส่วนการปลูกข้าวนาปีในจังหวัดชัยภูมิเริ่มมีการปลูกข้าวในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปีเกษตรกรเริ่มเตรียมการปลูกข้าวในทุกพื้นที่ของจังหวัดชัยภูมิซึ่งพื้นที่ในการปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิมากกว่า 1.9 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรแบบอาศัยน้ำฝน มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำและสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าปริมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่นาข้าวทั้งหมด (เกษตรจังหวัดชัยภูมิ, 2558) พันธุ์ข้าวนาปีที่จังหวัดชัยภูมินิยมปลูก คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และข้าวเหนียว กข 6 เป็นต้น จะมีช่วงอายุของการ

เก็บเกี่ยวประมาณ 150 วัน สำหรับช่วงเวลาในการปลูกข้าวนาปีนั้น เกษตรกรสามารถเริ่มทำนาได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม จนถึงเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม แต่สามารถชะลอการปลูกข้าวนาปีให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสมได้อย่างช้าสุดในเดือนสิงหาคมซึ่งจะเก็บเกี่ยวได้ในช่วงเดือนธันวาคม (เกษตรจังหวัดชัยภูมิ, 2558) ช่วงระยะเวลาในการปลูกข้าวนาปีของเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิ สามารถที่จะชะลอการปลูกได้ ขึ้นอยู่กับว่าสภาพดินฟ้าอากาศโดยต้องติดตามว่าสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปีจะมีลักษณะอย่างไร บางปีฝนดีน้ำมากก็จะทำนาได้เร็วทั้งนี้การทำนาของเกษตรกรอาจจะใช้วิธีแตกต่างกันบางคนอาจจะใช้วิธีหว่านหรือปักดำก็ขึ้นอยู่กับความต้องการ ในระหว่างช่วงการเพาะปลูกข้าวจะต้องมีการเตรียมหน้าดินโดยชาวนาจะต้องไถเตรียมหน้าดินเพื่อเตรียมการหว่านหรือปักดำซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ต้นทุนในการทำนา ในบางปีสภาพอากาศแห้งแล้งหรือฤดูฝนมาช้าก็ทำให้ชาวนายืดระยะเวลาของการเก็บเกี่ยวออกไปอีกและในช่วงระยะเวลาของการเก็บเกี่ยวก็ต้องมีการบำรุงรักษามีการใช้ปุ๋ยเคมีหรืออาจเป็นปุ๋ยชีวภาพ บางรายมีการกำจัดแมลง หอยเชอรี่ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่เป็นต้นทุนในการทำนาของเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิและในปัจจุบันยังมีการจ้างแรงงานคนในการทำนาซึ่งก็เป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับชาวนาอีกด้าน จากข้อมูลเบื้องต้นทำให้ทราบว่า การปลูกข้าวของชาวนาจังหวัดชัยภูมิต้องใช้ต้นทุนในการเพาะปลูกมากพอควรในการทำนาแต่ละปี

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการลงทุนของเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิ ในการปลูกข้าวนาปีของเกษตรกร ในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่จะทำนาปีเป็นการปลูกข้าวแบบหว่านข้าวแห้งและช่วงเวลาที่ใช้ในการปลูกก็จะเป็นช่วงเดือนพฤษภาคม เพื่อเป็นการคำนวณต้นทุนและช่วยในการจัดสรรงบประมาณหรือขั้นตอนในการเพาะปลูกเพื่อที่จะให้ต้นทุนในการปลูกข้าวลดต่ำลงและเพิ่มกำไรให้กับเกษตรกรมากขึ้นโดยผู้วิจัยได้นำต้นทุนที่ได้จากเกษตรกรมาวิเคราะห์ด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนการปลูกข้าวเพื่อให้เกษตรกรจังหวัดชัยภูมิลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตและกำไรในการทำนาตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม
ในจังหวัดชัยภูมิ
- 1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม
ในจังหวัดชัยภูมิ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

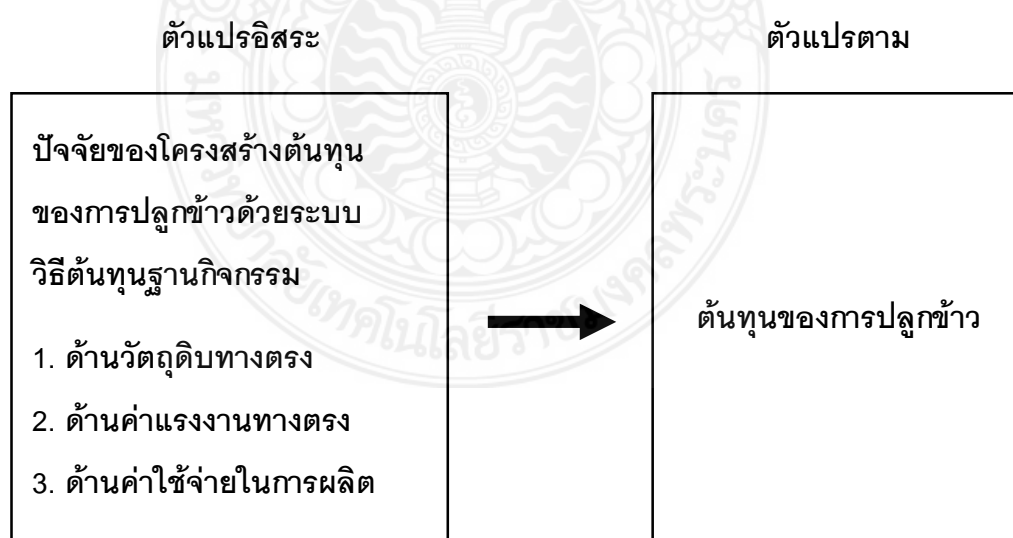
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้า 50 ราย และ
อำเภอกอนสวรรค์ 50 ราย ในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559 รวม 100 ราย

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

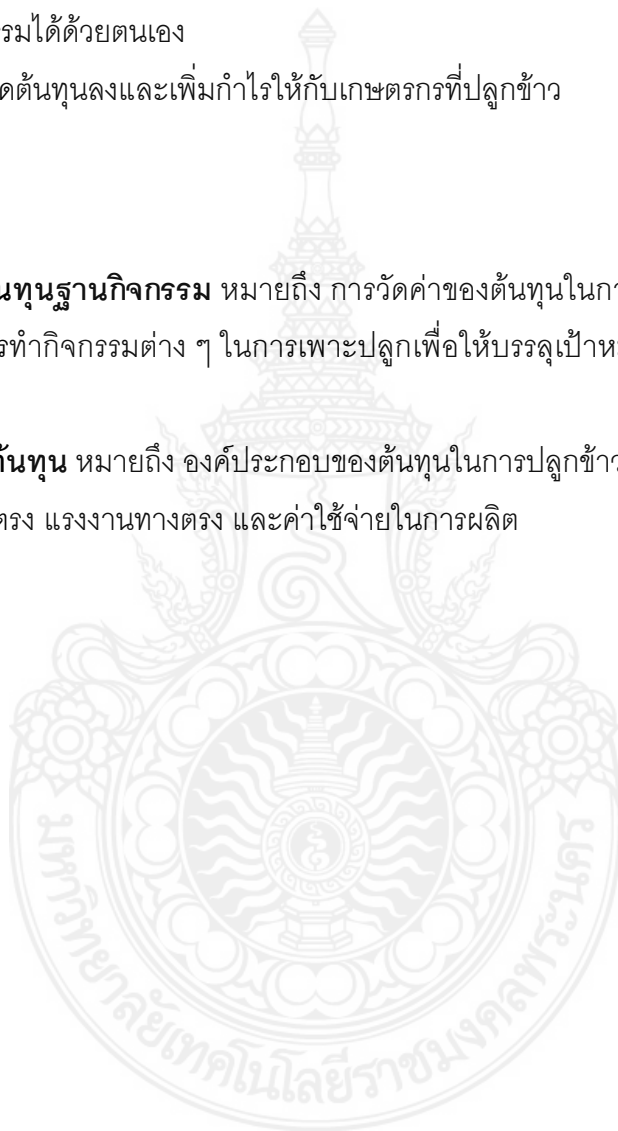
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 เกษตรกรสามารถปรับลดโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมได้ด้วยตนเอง
- 1.5.2 เกษตรกรสามารถวางแผนค่าใช้จ่ายของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมได้ด้วยตนเอง
- 1.5.3 ช่วยลดต้นทุนลงและเพิ่มกำไรให้กับเกษตรกรที่ปลูกข้าว

1.6 นิยามศัพท์

ระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม หมายถึง การวัดค่าของต้นทุนในการปลูกข้าวเกิดจากการใช้ทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเพาะปลูกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในรูปแบบของการจะคิดต้นทุน

โครงสร้างต้นทุน หมายถึง องค์ประกอบของต้นทุนในการปลูกข้าวตามหลักการทางบัญชี ได้แก่ วัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษา และใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาเรื่องข้าว
- 2.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน
- 2.3 ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมาเรื่องข้าว

"ข้าว" เป็นธัญญาหารหลักของชาวโลก จัดเป็นพืชสายพันธุ์เดียวกับหญ้าซึ่งนับได้ว่า เป็นหญ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกและมีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถปลูกขึ้นได้ง่าย มีความทนทานต่อทุกสภาพภูมิประเทศในโลก ไม่ว่าจะเป็นที่ดินแห้งแล้งแบบทะเลทราย รวมถึงพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง หรือแม้กระทั่งบนเทือกเขาที่หนาวเย็น ข้าวก็ยังสามารถงอกงามขึ้นมาได้อย่างทรหดอดทน ข้าวชนิดแรกที่มนุษย์รู้จักและนำมากินคือ ข้าวป่า จากหลักฐานที่พบทำให้สันนิษฐานได้ว่า เมื่อประมาณ 13,000-16,000 ปีที่แล้ว ยุคน้ำแข็งใกล้สิ้นสุดลง สัตว์ใหญ่หลายชนิดเริ่มสูญพันธุ์ไป มนุษย์จึงต้องลดบทบาทการล่าสัตว์แล้วหันมาสะสมข้าวป่าและพืช เพื่อเป็นอาหาร นาย Richard S. Macheish นักโบราณคดีชาวอเมริกัน ผู้ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของจีนแผ่นดินใหญ่ในปี 2536 มีหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าประเทศจีน คือแหล่งกำเนิดของการปลูกข้าวเพราะได้พบร่องรอยของข้าวป่าที่มีอายุถึง 16,000 ปี และข้าวที่ปลูกอายุกว่า 9,000 ปี โดยพิจารณาจากการขุดพบหลักฐานข้าวใหม่ที่ติดอยู่กับเศษภาชนะ รวมทั้งเศษต้นข้าวสมัยโบราณที่ขุดได้จากถ้ำ 2 แห่ง ในหุบเขาเมืองหนานชาง (Nanchang)

เมืองหลวงของมณฑลเจียงซี (Jianxi) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน จุดเริ่มต้นของการเพาะปลูกข้าวของมนุษย์ จากวัฒนธรรมลุ่มชานของประเทศจีน และวัฒนธรรมฮับบิเนียนของประเทศเวียดนามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำตอนเหนือของอินเดียตอนล่าง ด้านตะวันออกของเซิงเขาหิมาลัย ซึ่งการเพาะปลูกใช้วิธีการปลูกคล้ายกับการทำไร่เลื่อนลอย หลังจากนั้นวิวัฒนาการปลูกข้าวจากการทำไร่เลื่อนลอยมาเป็นการทำนาหว่าน ประมาณ 9,000 ปีก่อน และพัฒนาสู่การทำนาแบบปักดำ ซึ่งพบหลักฐานในวัฒนธรรมบ้านเชียงของไทย เมื่อราว 5,000 ปีที่ผ่านมาหลักฐานการค้นคว้าที่ค้นพบ ข้าวป่าในช่วงแรกจะมีก้าน และใบเดี่ยวแต่ที่ปลูกใหม่มีถึง 5 ก้าน เป็นการแสดงให้เห็นว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวมนุษย์เริ่มเข้าใจว่าหากปลูกข้าวลงดินเองจะเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่า แสดงให้เห็นถึงความเป็นมนุษย์ในการพัฒนาการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตสายพันธุ์ของพืชตระกูลข้าว ที่มีอยู่บนโลกนี้มีมากถึง 120,000 สายพันธุ์ แต่พันธุ์ที่รู้จักและนำมาปลูกสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ *Oryza Savita* ที่นิยมเพาะปลูกในทวีปเอเชีย และ *Oryza glaberrina* ที่นิยมเพาะปลูก ในทวีปแอฟริกา แต่ข้าวที่ปลูกและซื้อขายกันในตลาดโลกเกือบทั้งหมดจะเป็นข้าวจากทวีปเอเชีย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะและพื้นที่ปลูกได้ดังนี้

1. ข้าวอินดิกา (Indica) หรือข้าวเจ้า เป็นข้าวที่มีลักษณะเมล็ดเรียวยาวรี ลำต้นสูง ตั้งชื่อมาจากแหล่งที่ค้นพบครั้งแรกในประเทศอินเดีย เป็นข้าวที่นิยมเพาะปลูกในทวีปเอเชียเขตร้อนตั้งแต่ จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย ไปจนถึงอินเดียและศรีลังกา และแพร่กระจายไปทั้งเขตอุษาคเนย์ตั้งแต่หลัง พ.ศ. 1000 ทั้งเขตลุ่มน้ำอิรวดี และต่อมาแพร่ขยายเพาะปลูกในทวีปอเมริกา เฉพาะในเมืองไทย ข้าวอินดิคานิยมเพาะปลูกในบริเวณที่ราบลุ่มตอนใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยา เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว แทนข้าวเหนียวที่เคยปลูก ซึ่งคนไทยสมัยนั้นเรียกข้าวอินดิกาที่มาจากต่างประเทศว่า “ข้าวของเจ้า” แล้วเรียกกันสั้นลงเหลือเพียง “ข้าวเจ้า” มาจนถึงทุกวันนี้

2. ข้าวจาปอนิกา (Japonica) เป็นข้าวเหนียวเมล็ดป้อม กลมรี มีแหล่งกำเนิดจากทางภาคเหนือ แล้วผ่านมาทางลุ่มแม่น้ำโขง ในสมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 20 หลังจากนั้นลดจำนวนลงไปแพร่หลายในเขตอบอุ่นที่ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย ยุโรป และอเมริกา

3. ข้าวจาวานิกา (Javanica) เป็นข้าวลักษณะเมล็ดป้อมใหญ่สันนิษฐานว่า เป็นข้าวพันธุ์ผสม ระหว่างข้าวอินดิกาและจาปอนิกา นิยมเพาะปลูกอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน หมู่เกาะริวกิว และญี่ปุ่น แต่ไม่ค่อยได้รับความนิยมนักเพราะให้ผลผลิตต่ำ ประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างก็มี

การพัฒนาสายพันธุ์ข้าวใหม่ เพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกข้าวและวิธีการปลูกข้าวให้ได้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นในขณะที่ตำนานเกี่ยวกับข้าวของแต่ละชาติต่างก็มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

ประวัติศาสตร์ข้าวไทย

ข้าวของไทยเป็นพืชอาหารประจำชาติที่มีตำนานประวัติศาสตร์มายาวนานปรากฏเป็นร่องรอยพร้อมกับอารยธรรมไทยมาไม่น้อยกว่า 5,500 ปี ซึ่งมีหลักฐานจากแถบข้าวที่เป็นส่วนผสมของดินใช้เครื่องปั้นดินเผาที่บ้านโนนนกทา ตำบลบ้านโคก อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อันสันนิษฐานได้ว่าเป็น เมล็ดข้าวที่เก่าแก่ที่สุดของไทยรวมทั้งยังพบหลักฐานเมล็ดข้าวที่ขุดพบที่ถ้ำปู่สูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยแถบข้าวที่พบนี้มีลักษณะของข้าวเหนียวเมล็ดใหญ่ที่เจริญงอกงามในที่สูงนอกจากนี้ยังมีการค้นพบเมล็ดข้าว ถ้ำถ่านในดิน และรอยแถบข้าวบนเครื่องปั้นดินเผาที่โคกพนมดี อำเภอพนมดงรัก จังหวัดชลบุรี แสดงให้เห็นถึงชุมชนปลูกข้าวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในแถบชายฝั่งทะเล รวมทั้งยังมีหลักฐานคล้ายดอกข้าวป่าที่ถ้ำเขาทะลุ จังหวัดกาญจนบุรี อายุประมาณ 2,800 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงรอยต่อของยุคหินใหม่ตอนปลายกับยุคโลหะตอนต้น ภาพเขียนบนผนังถ้ำหรือผนังหินอายุประมาณ 6,000 ปี ที่ผาหมอนน้อย บ้านตากุ่ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะคล้ายบันทึกการปลูกธัญพืชอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนข้าว ภาพฉาย แปลงพืชคล้ายข้าว แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ได้รู้จักการเพาะปลูกข้าวเป็นอย่างดีแล้ว นักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่น 3 คน คือ Tayada Natabe, Tomoya Akihama และ Osamu Kinoshita แห่งมหาวิทยาลัย Tottri และกระทรวงเกษตรและกรมป่าไม้ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้าวไทย ดูแถบจากแผ่นอิฐโบราณจากโบราณสถาน 108 แห่งใน 39 จังหวัด ทั้งทุกภาคของประเทศไทยทำให้สันนิษฐานได้ว่า การปลูกข้าวในไทยมีมานานนับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 โดยข้าวที่ปลูกจะเป็นข้าวเหนียวนาสวนเมล็ดป้อม และข้าวเหนียวไร่เมล็ดใหญ่ ต่อมาการปลูกข้าวเหนียวไร่ลดน้อยลง แล้วเริ่มมีการปลูกข้าวนาสวนเมล็ดเรียวยเพิ่มขึ้น

การศึกษานี้ทำให้ทราบว่า ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11 - 20 มีข้าวชนิดต่าง ๆ จำนวน 3 ชนิด คือ ข้าวเมล็ดใหญ่ ได้แก่ ข้าวเหนียวที่งอกงามในที่สูง ข้าวเมล็ดป้อม ได้แก่ ข้าวเหนียวที่งอกงามในที่ลุ่ม ทั้งสองชนิดมีการเพาะปลูกก่อนสมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11 - 16) และเมล็ดข้าวเรียวย ได้แก่ ข้าวเจ้า พบในสมัยศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13 - 18) ซึ่งข้าวแต่ละชนิดพบมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ตามระยะเวลาประมาณ พ.ศ. 540 - 570 ไทยได้รับอิทธิพลด้านกสิกรรมและการค้าจากจีน ซึ่งคาดว่ามาตามลำน้ำโขงสู่ดินแดนอีสานตอนล่าง ที่นิยมปลูก

ข้าวเหนียวเมล็ดป้อม และเมล็ดใหญ่กันอย่างแพร่หลาย เช่นเดียวกับภาคกลางในยุคทวารวดี ในช่วงเวลานั้นเริ่มมีการเพาะปลูกข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาว สันนิษฐานว่านำมาจากอาณาจักรขอม ซึ่งในยุคนั้นถือว่าเป็นชนชั้นปกครองการหุงต้มข้าวเมล็ดยาวแตกต่างจากข้าวของชาวพื้นเมือง จึงเชื่อว่าเป็นสาเหตุให้ข้าวชนิดนี้ถูกเรียกว่า “ข้าวเจ้า” และเรียกข้าวเหนียวว่า “ข้าวโพ่” บ้างก็เรียกว่า “ข้าวบ่าว” หรือ “ข้าวเน็ง” ซึ่งข้าวในสมัยนั้นเรียกกันเป็นสิ่งบ่งบอกชนชั้นได้อีกด้วย ในสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1740 - 2040) ข้าวที่ปลูกในสมัยนี้ยังเป็นข้าวเหนียวเมล็ดป้อมและเมล็ดยาวเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็เริ่มปลูกข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และในยุคนี้ พระมหากษัตริย์ทรงทำนุบำรุงการกสิกรรมได้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ดังปรากฏในศิลาจารึกว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” มีการหักล้างถางพงและถือครองเป็นที่ทำกินและที่ดินนั้นจะสืบทอด เป็นมรดกตกทอดแก่ลูกหลาน การสร้างหลักปักฐานเพื่อประกอบอาชีพกสิกรรมเช่นนี้ ก่อให้เกิด ระบบการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมขึ้น ดังนั้น ระบบศักดินาซึ่งเป็นการแบ่งระดับชนชั้นตาม จำนวนของพื้นที่นาจึงน่าจะเริ่มในยุคนี้ ต่อมาเข้าสู่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น บ้านเมืองมีความ มั่งคั่งเป็นคู่ข้าวคู่นาที่สำคัญ อีกทั้งหัวเมืองในอาณาจักรจำนวนมาก เริ่มระบบการปกครองแบบ จตุสดมภ์มี “กรมนา” ดูแลและส่งเสริมและสนับสนุนการทำนาอย่างจริงจัง เพราะข้าวเป็นอาหาร หลักของประชากรและเป็นเสบียงสำรองในยามเกิดศึกสงคราม โดยข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่ยังคงเป็น ข้าวเหนียวเมล็ดป้อมและเมล็ดยาว แต่การปลูกข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาวนั้นก็เพิ่มมากขึ้นด้วย สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย - กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นในต้นรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีการเก็บ อากรข้าวในภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวที่ทางราชการแนะนำ หรือพันธุ์พื้นเมืองที่มีคุณภาพ ส่วนภาคเหนือตอนบนนิยมปลูกข้าวเหนียว แต่ในภาคเหนือตอนล่างและภาคใต้เน้นปลูกข้าวเจ้า เป็นหลัก ซึ่งในช่วงนี้เองที่ประเทศตะวันตกได้ออกล่าอาณานิคม และเมืองไทยเป็นหนึ่งใน เป้าหมาย แต่ด้วยพระปรีชาญาณและวิเทโศบายอันชาญฉลาดของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ไทยจึงรอดพ้นเงื้อมมือของต่างชาติ และดำรงเอกราชอยู่ได้ ซึ่งส่วนหนึ่งคือ การเปิดเสรีการค้ากับ ต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้ข้าวกลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย รัฐบาลต้องขยายพื้นที่ เพาะปลูกเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก

ปัจจุบันการปลูกข้าวในประเทศไทยคงมีเพียงข้าวเมล็ดป้อมที่พบมากในภาคเหนือและ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะที่ข้าวเมล็ดยาว พบมากในภาคกลางและภาคใต้ที่มีความอุดม สมบูรณ์มากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็น 45% ของพื้นที่เพาะปลูกทั้ง ประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดในโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่ แลบนี้อาจปลูกไว้เพื่อขาย รองลงมาคือ ภาคกลางและภาคเหนือ มีพื้นที่เพาะปลูกเท่ากัน

ประมาณ 25% ทุกวันนี้ไทยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกมากที่สุดและเป็นศูนย์กลางของการศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้สร้างตำนานแห่งอารยธรรม วัฒนธรรมอาหารของมนุษยชาติ (<http://www.riceexporters.or.th>)

วิธีการปลูกข้าว

ยศชนนท์ ศรีวิจารณ์, อรวรรณ ศรีโสมพันธ์ และกิตติ ศรีสะอาด (2560) กล่าวว่า เกษตรกรที่ทำการปลูกข้าวแบบนาหยอดมีต้นทุนที่ต่ำกว่าและผลตอบแทนที่ได้รับสูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวแบบนาดำและนาหว่านการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวนาหยอดจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกข้าว

การปลูกข้าวแบบนาหยอดซึ่งเป็นวิธีการที่คล้ายคลึงกับการปลูกข้าวแบบนาดำ ต้นทุนที่เกิดจากการปลูกข้าวแบบนาหยอดจะต่ำกว่า เพราะการปลูกข้าวแบบนาหยอดจะใช้แรงงานน้อยกว่าการปลูกแบบปักดำ (จิรพรรณ, 2556)

1. การปลูกข้าวแบบหว่าน

การปลูกข้าวแบบหว่านในพื้นที่ควบคุมน้ำได้ลำบาก วิธีหว่าน ทำได้ 2 วิธี คือ การหว่านข้าวแห้ง และการหว่านข้าวงอก (มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

1.1 การหว่านข้าวแห้ง แบ่งตามช่วงระยะเวลาของการหว่านได้ 3 วิธี คือ

1.1.1 การหว่านหลังที่ไถ ใช้ในกรณีที่ฝนมาล่าช้าและตกชุกมีเวลาเตรียมดินน้อย จึงมีการไถตะเพียงครั้งเดียวและไถแปรอีกครั้งหนึ่ง แล้วหว่านเมล็ดข้าวลงหลังที่ไถเมล็ดพันธุ์อาจเสียหายเพราะหนู และอาจมีวัชพืชในแปลงนามาก

1.1.2 การหว่านคราดกลบ เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุดจะทำหลังจากที่ไถแปรครั้งสุดท้ายแล้วคราดกลบจะได้ต้นข้าวที่งอกสม่ำเสมอ

1.1.3 การหว่านไถกลบ จะทำเมื่อถึงระยะเวลาที่ต้องหว่าน แต่ฝนยังไม่ตก และดินมีความชื้นพอควร หว่านเมล็ดข้าวหลังที่ไถแล้วไถแปรอีกครั้งเมล็ดข้าวที่หว่านจะอยู่ลึกและเริ่มงอกโดยอาศัยความชื้นในดิน

1.2 การหว่านข้าวงอก (หว่านน้าต้ม) เป็นการหว่านเมล็ดข้าวที่ถูกเพาะให้รากงอกก่อนที่จะนำไปหว่านในที่ที่มีน้ำท่วมขัง เพราะหากไม่เพาะเมล็ดเสียก่อน เมื่อหว่านแล้วเมล็ดข้าวอาจเน่าเสียได้ การเพาะข้าวทอดกล้า ทำโดยการเอาเมล็ดข้าวใส่กระบุงไปแช่น้ำเพื่อให้เมล็ดที่มี

น้ำหนักเบาหรือสืบลอยขึ้นมาแล้วคัดทิ้ง แล้วนำเมล็ดถ่ายลงในกระบุงที่มีหญ้าแห้งกรุไว้หมั่นรดน้ำเรื่อยไป อย่าให้ข้าวแตกหน่อแล้วนำไปหว่านในที่นาที่เตรียมดินไว้แล้ว

2. การปลูกข้าวแบบปักดำ

เป็นการปลูกข้าวโดยเพาะเมล็ดในห่อและเจริญเติบโตในระยะหนึ่ง แล้วย้ายไปปลูกในที่หนึ่ง สามารถควบคุมระดับน้ำ วัชพืชได้ การทำนาดำแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

2.1 การตกกล้า เพาะเมล็ดข้าวเปลือกให้มีรากงอกยาว 3 - 5 มิลลิเมตร นำไปหว่านในแปลงกล้า ช่วงระยะ 7 วันแรก ต้องควบคุมน้ำไม่ให้ท่วมแปลงกล้าและจะสามารถถอนกล้าไปปักดำได้เมื่อมีอายุประมาณ 20 - 30 วัน

2.2 การปักดำ ชาวนาจะนำกล้าที่ถอนแล้วไปปักดำในแปลงปักดำระยะห่างระหว่างกล้าแต่ละหลุมจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของดิน คือ ถ้าเป็นนาหลุมปักดำระยะห่างเพราะข้าวจะแตกกอใหญ่ แต่ถ้าเป็นนาดอนปักดำค่อนข้างถี่เพราะข้าวจะไม่ค่อยแตกกอ

สรุป การปลูกข้าวแบบนาหว่านและแบบนาดำมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งในเรื่องของขั้นตอนในการทำ แรงงานที่ใช้ ระยะเวลาในการเพาะปลูก จะเห็นว่าการปลูกข้าวแบบนาดำจะมีขั้นตอนที่มากกว่าและใช้ระยะเวลาในการเพาะปลูกนานกว่าการทำนาหว่านส่งผลต่อการเกิดต้นทุนที่สูงกว่า

2.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน

ความหมายของต้นทุน

ต้นทุน หมายถึง มูลค่าของทรัพยากรที่องค์กรใช้ประโยชน์ไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น ต้นทุนของวัตถุดิบและแรงงานที่เกิดขึ้นเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นต้น ต้นทุนมักจะถูกวัดมูลค่าเป็นจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือบริการ (Horngren et al., 2009) ตัวอย่างเช่น กิจการที่มีการผลิตเฟอร์นิเจอร์จะมีต้นทุนค่าวัตถุดิบ (เช่น ค่าไม้ ค่าอลูมิเนียม เป็นต้น) ค่าแรงงานในการผลิตและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น โดยอาจจะเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง (Actual Cost) หรือที่เรียกว่าต้นทุนในอดีต และต้นทุนประมาณการ (Budgeted Cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจริงในอนาคต (มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2559 : 10)

2.2.1 การจำแนกประเภทของต้นทุน

ต้นทุนรายการหนึ่งสามารถจำแนกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับว่าจะจำแนกตามมุมมองใดจะนำข้อมูลต้นทุนนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีวัตถุประสงค์อย่างไร การจำแนกประเภทแบ่งออกเป็น 4 มุมมอง (มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2559 : 13 - 23)

2.2.1.1 การจำแนกประเภทต้นทุนตามหน้าที่

2.2.1.2 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสามารถในการติดตามต้นทุน

2.2.1.3 การจำแนกประเภทต้นทุนตามพฤติกรรม

2.2.1.4 การจำแนกประเภทต้นทุนสำหรับการตัดสินใจ

2.2.1.1 การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่

การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่ (Function) เป็นการจัดจำแนกกลุ่มต้นทุนตามประเภทของกิจกรรมที่ทำให้เกิดต้นทุนนั้น เช่น การผลิต การตลาด หรือการบริหาร เป็นต้น ในที่นี้จะจำแนกต้นทุนตามหน้าที่โดยยึดหลักการจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย (Matching Principle) ตามหลักการทางด้านบัญชีการเงินซึ่งใช้เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) นั่นคือ ต้นทุนที่เกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดรายได้ควรรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่มีการรับรู้รายได้ แต่ถ้าต้นทุนนั้นยังไม่ก่อให้เกิดรายได้ ควรจะรับรู้เป็นสินทรัพย์เสียก่อน มุมมองนี้จะจำแนกต้นทุนออกเป็น 2 ประเภทคือ ต้นทุนผลิตภัณฑ์หรือต้นทุนสินค้า และต้นทุนตามช่วงเวลา

(1) ต้นทุนผลิตภัณฑ์หรือต้นทุนสินค้า

ต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Inventoriable Cost หรือ Product Cost) ที่มีการคำนวณขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการบัญชีการเงินเป็นต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือซื้อสินค้า ในกรณีของกิจการซื้อมาขายไปต้นทุนสินค้าประกอบด้วย ต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซื้อสินค้าเพื่อให้สินค้านั้นอยู่ในประเภทที่พร้อมขาย เช่น ค่าซื้อสินค้า ค่าภาษีขาเข้า ค่าภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการซื้อ (สุทธิจากจำนวนที่จะได้รับคืนจากหน่วยงานที่มีหน้าที่เก็บภาษี) ค่าขนส่งสินค้าเข้า และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการซื้อหักด้วยส่วนลดการค้า เงินที่ได้รับคืน และเงินสดเชยอื่น ๆ เป็นต้น ในกรณีของกิจการผลิต ต้นทุนในการผลิต (Manufacturing Cost) ทุกรายการคือ ต้นทุนสินค้า เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต เป็นต้น กิจการจะบันทึกต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเป็นสินทรัพย์และแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน และเมื่อกิจการขายสินค้า ก็จะบันทึกต้นทุนของสินค้านั้นเป็นค่าใช้จ่ายตาม

หลักการจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย โดยโอนจากบัญชีสินค้าคงเหลือซึ่งเป็นบัญชีสินทรัพย์และ บัญชีบัญชีต้นทุนขายและแสดงในงบกำไรขาดทุน สำหรับกิจการให้บริการอาจจะไม่มีต้นทุน ผลิตภัณฑ์เนื่องจากการผลิตบริการซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่มีตัวตน จึงไม่มีสินค้าสำเร็จรูป ไว้จำหน่าย

โดยทั่วไปแล้ว กิจการผลิตจะจำแนกต้นทุนการผลิตออกเป็น 3 ประเภท ค่าวัสดุทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าวัสดุทางตรง

ค่าวัสดุทางตรง (Direct Materials Cost) หรือเป็นที่นิยมเรียกว่า ค่าวัสดุทางตรง ตามคำนิยามที่ให้โดยคณะกรรมการบัญชีสภาคมนักบัญชีและผู้ตรวจสอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย หมายถึง มูลค่าของวัตถุดิบ (Raw Materials) ที่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยตรงและเป็นส่วนสำคัญที่สามารถจัดสรรเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิตได้โดยง่าย ดังนั้น วัสดุทางตรงจึงเป็นส่วนประกอบหลักของสินค้าหรือบริการที่สามารถจัดสรรหรือมอบหมาย ให้กับหน่วยคิดต้นทุนได้ง่าย

2. ค่าแรงงานทางตรง

ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor Costs) เป็นต้นทุนแรงงานการผลิตที่เกิดขึ้นในการ ผลิตสินค้าโดยตรงและสามารถจัดสรรหรือมอบหมายเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยคิดต้นทุนได้ง่าย และชัดเจน เช่น ค่าแรงงานของคนงานในแต่ละสายการผลิต เป็นต้น ส่วนค่าแรงงานที่ไม่ สามารถจัดสรรให้กับหน่วยคิดต้นทุนได้โดยง่าย เช่น เงินเดือนหัวหน้างาน ค่าจ้างพนักงานทำความสะอาด เรียกว่า ค่าแรงงานทางอ้อม จะจัดเป็นค่าใช้จ่ายการผลิต

3. ค่าใช้จ่ายการผลิต

ค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การผลิตทุกรายการแต่ไม่รวมถึงค่าวัสดุทางตรงและค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายการผลิต ไม่สามารถจัดสรรเข้ากับหน่วยคิดต้นทุนได้อย่างชัดเจน หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสรร ต้นทุนให้กับหน่วยคิดต้นทุนโดยตรงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้น เช่น เงินเดือนผู้ควบคุมการผลิต ซึ่งเป็นค่าแรงงานทางอ้อม ค่ากาบ ค่าน้ำยาทำความสะอาด ซึ่งเป็นค่าวัสดุทางอ้อม ค่าน้ำ ค่าไฟ ของโรงงาน และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร เป็นต้น

(2) ต้นทุนตามงวดเวลา

ต้นทุนตามงวดเวลา (Period Cost) หมายถึง ต้นทุนทุกรายการที่ไม่ใช่ต้นทุนผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวง่าย ๆ คือ เป็นต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Nonmanufacturing Costs) กิจกรรมจะบันทึกต้นทุนเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดต้นทุนและแสดงในงบกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นไปตามหลักการจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายเช่นกัน เนื่องจากคาดว่าต้นทุนเหล่านี้ก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์ในงวดปัจจุบันและไม่คาดว่าจะก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต

2.2.1.2 การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสามารถในการติดตามต้นทุน

การจำแนกประเภทต้นทุนตามความสามารถในการติดตามต้นทุน (Traceability) นั้น จะพิจารณาว่ารายการต้นทุนรายการหนึ่ง ๆ สามารถจัดสรรเข้าเป็นต้นทุนของหน่วยคิดต้นทุน (Cost Object) ได้โดยง่ายและชัดเจนเพียงใด โดยหน่วยคิดต้นทุนนั้นอาจจะเป็นสินค้า กระบวนการ หน่วยงาน หรือกิจกรรม โดยมุมมองนี้จะจำแนกต้นทุนออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ต้นทุนทางตรง

ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) เป็นต้นทุนที่สามารถจัดสรรหรือจำแนก (Cost Tracing) ให้กับหน่วยคิดต้นทุนได้โดยง่ายและชัดเจน ตัวอย่างเช่น ค่าวัสดุทางตรงและค่าแรงงานทางตรงจัดเป็นต้นทุนทางตรงในกรณีที่หน่วยคิดต้นทุนคือสินค้าที่ผลิตหรือเงินเดือนของพนักงานซ่อมบำรุงจัดเป็นต้นทุนทางตรงในกรณีที่หน่วยคิดต้นทุนคือ แผนกซ่อมบำรุง เป็นต้น

(2) ต้นทุนทางอ้อม

ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) เป็นต้นทุนที่ไม่สามารถจัดสรรหรือจำแนกให้กับหน่วยคิดต้นทุนได้โดยง่ายและชัดเจน เช่น เงินเดือนของพนักงานซ่อมบำรุง และค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรจัดเป็นต้นทุนทางอ้อมในกรณีที่หน่วยคิดต้นทุนคือสินค้าหลายประเภทที่ผลิต เป็นต้น

2.2.1.3 การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรม

การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรม (Behavior) เป็นการพิจารณาว่าต้นทุนนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามระดับของกิจกรรมหรือระดับของตัวหลักต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมได้ดังนี้

(1) ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่ผันแปรหรือเปลี่ยนแปลงในจำนวนรวมตามการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรมหรือปริมาณของตัวผลิตภัณฑ์ ต้นทุนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น ค่าบำรุงรักษาตู้สายโทรศัพท์ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมรายเดือน จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนครั้งที่ผู้อยู่อาศัยใช้โทรศัพท์ ค่าสมาชิกเคเบิลทีวีรายเดือน จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนครั้งที่สมาชิกรับชมรายการ ค่าเสื่อมราคาที่ดินคำนวณโดยใช้วิธีเส้นตรงค่าเบี้ยประกัน เงินเดือน ค่าโฆษณาและค่าเช่าซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนหน่วยของสินค้าที่ผลิตหรือขาย เป็นต้น

(2) ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) เป็นต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงในจำนวนรวม เป็นสัดส่วนโดยตรงกับระดับกิจกรรมหรือปริมาณของตัวผลิตภัณฑ์ ต้นทุน เช่น ค่าโทรศัพท์ทางไกลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ จำนวนนาทีที่โทร ต้นทุนวัตถุดิบและค่าแรงงาน ในการผลิตสินค้า ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่ผลิต ต้นทุนขายของกิจการที่ซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาขาย ค่านายหน้าพนักงานขาย ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่ขาย เป็นต้น

(3) ต้นทุนผสม

ต้นทุนผสม (Mixed Cost) หรืออาจจะเรียกว่า ต้นทุนกึ่งผันแปร (Semi-Variable Costs) เป็นต้นทุนที่มีส่วนประกอบทั้งที่เป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร โดยส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่นั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามระดับกิจกรรม จะยังคงเกิดขึ้นแม้ว่าจะไม่มีการใช้ทรัพยากร และในส่วนที่เป็นต้นทุนผันแปรก็จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสัดส่วนโดยตรงกับระดับการใช้ทรัพยากร ตัวอย่างเช่น เงินค่าตอบแทนเป็นรายเดือนของพนักงานขายประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่เป็นเงินเดือนซึ่งคงที่ไม่ผันแปรไปตามจำนวนสินค้าที่ขาย และส่วนที่เป็นค่านายหน้าซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่ขาย เป็นต้น

(4) ต้นทุนกึ่งคงที่

ต้นทุนกึ่งคงที่ (Semi-Fixed Cost) หรือต้นทุนขั้น (Step Cost) เป็นต้นทุนที่คงที่ในระดับกิจกรรมหนึ่ง แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระดับของช่วงกิจกรรมไปอีกช่วงหนึ่ง ต้นทุนดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยและจะคงที่ตลอดช่วงระดับกิจกรรมใหม่ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระดับของช่วงกิจกรรมอีก ต้นทุนก็จะเปลี่ยนไปและคงที่ในช่วงนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าต้นทุนกึ่งคงที่ เป็นต้นทุนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงของระดับกิจกรรมนั่นเอง

2.2.1.4 การจำแนกประเภทต้นทุนสำหรับการตัดสินใจ

ในสถานการณ์ที่กิจการมีทรัพยากรจำกัด ต้นทุนเป็นข้อมูลบัญชีที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญอย่างมาก กิจการควรตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีต้นทุนต่ำที่สุดซึ่งส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการดีขึ้น แม้ว่าต้นทุนจะมีหลายประเภท แต่ผู้บริหารควรพิจารณาเฉพาะต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเท่านั้น ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevant Costs) หมายถึง ต้นทุนที่จะเปลี่ยนแปลงไปขึ้นอยู่กับทางเลือกที่ผู้บริหารเลือกกล่าวอีกนัยหนึ่ง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหมายถึงต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และมีความแตกต่างกันระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ที่พิจารณา ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้แก่

(1) ต้นทุนส่วนต่าง

ต้นทุนส่วนต่าง (Differential Cost) หมายถึง ต้นทุนในส่วนที่แตกต่างกันระหว่างทางเลือกที่กำลังพิจารณาตัดสินใจ ไม่ว่าต้นทุนนั้นจะเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ต้นทุนส่วนต่างมีแนวคิดคล้ายกับต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost) ตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์ ซึ่งหมายถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเมื่อกิจการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

(2) ต้นทุนค่าเสียโอกาส

ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) หมายถึง มูลค่าของประโยชน์หรือผลตอบแทนของทางเลือกที่ดีที่สุดรองลงมาที่ผู้ตัดสินใจสูญเสียโอกาสที่จะได้รับเนื่องจากได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอื่น เช่น การเรียนพิเศษในวันหยุดทำให้นักศึกษาไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้เสริมในวันหยุดได้ รายได้เสริมที่หายไปคือค่าเสียโอกาสในการเรียนพิเศษ เป็นต้น การตัดสินใจเกือบทุกเรื่องมักจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องเนื่องจากธุรกิจมักจะต้องเลือกทางเลือกหนึ่ง ผลประโยชน์ที่ไม่ได้รับจากทางเลือกที่ดีที่สุดรองลงมาที่ไม่ได้เลือกถือเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาส แม้ว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสจะไม่ใช่ค่าใช้จ่ายทางบัญชี แต่จัดเป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

(3) ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้

ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoidable Costs) หมายถึง ต้นทุนที่กิจการสามารถลดได้ทั้งจำนวนหรือบางส่วนจากการเลือกทางเลือกหนึ่ง ๆ โดยต้นทุนส่วนที่ลดลงได้จัดเป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจตัวอย่างเช่น ในการยกเลิกการผลิตเครื่องบดอาหารของกิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าหลายชนิด กิจการจะไม่มีค่าวัสดุทางตรงและค่าแรงงานทางตรงที่เคยใช้ในการผลิตเครื่องบดอาหารนั้น ดังนั้น ค่าวัสดุทางตรงและค่าแรงงานทางตรงในกรณีนี้จัดเป็นต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ หรือกิจการต้องการยุบเลิกสาขาขอนแก่น ซึ่งการยุบเลิกสาขานี้ทำให้กิจการไม่ต้องจ่ายค่าเช่าและเงินเดือนพนักงานที่ทำงานที่สาขานี้ ดังนั้น ค่าเช่าและเงินเดือนพนักงานในกรณีนี้จัดเป็นต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ เป็นต้น ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้จัดเป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างทางเลือกเพื่อตัดสินใจ

2.3 ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม

2.3.1 ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม

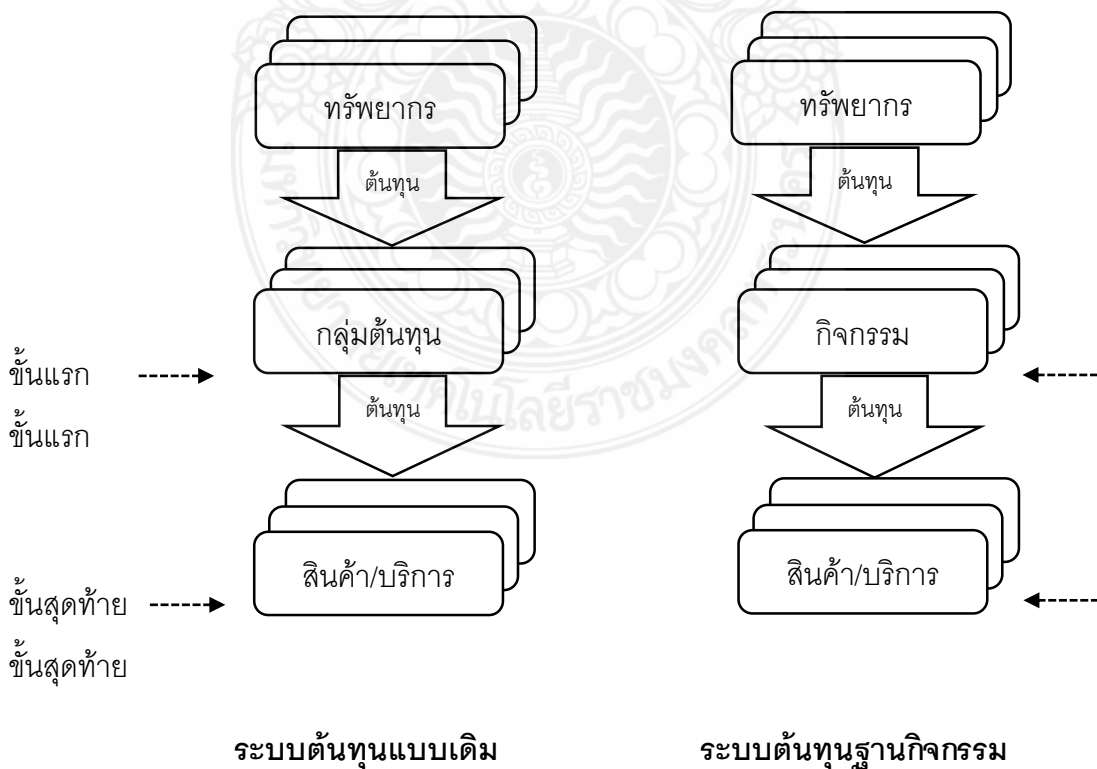
แนวคิดเรื่องระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing หรือ ABC) ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 และ 1980 โดย CAM-1 (Consortium for Advanced Management-International) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของระบบต้นทุนฐานกิจกรรมว่าเป็นวิธีการในการวัดค่าต้นทุนและผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมต่าง ๆ ทรัพยากร และหน่วยคิดต้นทุน (Cost Objects) โดยจะจัดสรรต้นทุนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรไปสู่กิจกรรมและจากกิจกรรมไปยังหน่วยคิดต้นทุนตามสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร รวมทั้งกำหนดตัวหลักต้นทุนสำหรับกิจกรรมตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผล ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลทางการเงินและข้อมูลดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรขององค์กร กิจกรรมสิ่งที่ก่อให้เกิดต้นทุน ตัวหลักต้นทุน และตัววัดผลการปฏิบัติงานของกิจกรรม รวมไปถึงการจัดสรรต้นทุนไปสู่กิจกรรมและหน่วยคิดต้นทุน

แนวคิดระบบต้นทุนฐานกิจกรรมได้รับความนิยมมากขึ้นเมื่อ Robin Cooper และ Robert S. Kaplan ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับระบบต้นทุนฐานกิจกรรมใน Harvard Business Review ช่วงปี ค.ศ. 1988 ที่ได้อธิบายว่าระบบต้นทุนฐานกิจกรรมเป็นวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากระบบต้นทุนแบบเดิมโดยจะให้ข้อมูลต้นทุนที่มีความแม่นยำใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกิจการที่ผลิตสินค้าหลากหลายประเภทและผลิตจำนวนมาก

เนื่องจากระบบต้นทุนฐานกิจกรรมให้ความสนใจกับกิจกรรมที่กิจการได้กระทำ และจะเป็นส่วนต้นทุนทางอ้อมไปสู่ผลิตภัณฑ์ตามสัดส่วนการใช้ทรัพยากร

ขั้นตอนการจัดสรรต้นทุนของระบบต้นทุนฐานกิจกรรมประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ซึ่งในขั้นตอนแรกกิจการจะต้องกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญโดยการวิเคราะห์ภายในหน่วยงานมีการทำกิจกรรมใดบ้าง ต้องใช้คนกี่คน เวลานานเท่าใด ต้องใช้ทรัพยากรใด ข้อมูลการดำเนินงานใดจึงจะสะท้อนผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมได้ดีที่สุด และมูลค่าของกิจกรรมขององค์กร เมื่อระบุกิจกรรมที่สำคัญแล้ว จึงจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตในแต่ละกิจกรรมตามตัวผลักดันทรัพยากร (Resource Drivers) หรือสัดส่วนการใช้ทรัพยากรของกิจกรรมนั้น ๆ ค่าใช้จ่ายการผลิตที่จัดสรรไปยังกิจกรรมจะประกอบกันเป็นกลุ่มต้นทุนกิจกรรม (Activity Cost Pools) จากนั้นจะกำหนดด้วยตัวผลักดันต้นทุนตามกิจกรรม (Activity Cost Drivers) ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มตัวต้นทุนกิจกรรม ขั้นตอนที่สองเป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายการผลิตจากแต่ละกลุ่มไปยังผลิตภัณฑ์ตามสัดส่วนการใช้ตัวผลักดันต้นทุนการใช้กิจกรรมของผลิตภัณฑ์

ภาพ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดในการจัดสรรต้นทุนของระบบบัญชีต้นทุนแบบเดิมและการจัดสรรต้นทุนตามแนวคิดของระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (ดัดแปลงจาก Cooper et al.(1992))

ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมให้ความสำคัญกับกิจกรรม เนื่องจากกิจการจะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการนำสินค้าและบริการไปสู่ผู้บริโภค เช่น การออกแบบ การตั้งชื่อวัตถุดิบ การผลิต การเตรียมการผลิต และการขนส่งสินค้า เป็นต้น การทำกิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้ทรัพยากร ที่กิจการซื้อเข้ามาและใช้ไปก่อให้เกิดต้นทุน การใช้ทรัพยากรทำให้เกิดต้นทุนในการทำกิจกรรมเพื่อผลิตสินค้าและบริการ ทำให้เกิดการใช้จ่ายทรัพยากร ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระบุกิจกรรมที่กิจการทำ และจัดสรรต้นทุนไปสู่กิจกรรมเหล่านี้ (หรือที่เรียกว่ากลุ่มต้นทุนกิจกรรม) ตามสัดส่วนการใช้ทรัพยากรจากนั้น จึงจัดสรรต้นทุนจากกลุ่มต้นทุนกิจกรรมไปยังหน่วยคิดต้นทุน (เช่น สินค้า บริการ หรือลูกค้า เป็นต้น) ตามสัดส่วนการใช้กิจกรรมของสิ่งที่ต้องการคิดต้นทุนนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องการคิดต้นทุนขั้นแรกไม่ใช่สินค้าหรือบริการ แต่เป็นกิจกรรม ส่วนสินค้าและบริการ นั้นเป็นสิ่งที่ต้องการคิดต้นทุนขั้นสุดท้าย

ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะพิจารณาในมุมมองระยะยาว ซึ่งต่างจากระบบต้นทุนแบบเดิมที่พิจารณาด้านต้นทุนในมุมมองระยะสั้น โดยจำแนกต้นทุนออกเป็นต้นทุนผันแปร (Variable Costs) และต้นทุนคงที่ (Fixed Costs) แต่การพิจารณาด้านต้นทุนในมุมมองระยะยาวนั้น แม้ว่าต้นทุนของกิจกรรมบางอย่างอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของจำนวนกิจกรรมในระยะสั้น แต่ต้นทุนคงที่เหล่านี้แสดงถึงภาวะผูกพัน เพื่อสนับสนุนระดับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะถือเสมือนว่าต้นทุนทุกรายการเป็นต้นทุนผันแปร เพราะต้นทุนนั้นจะถูกผลักดันโดยปัจจัยบางอย่างไม่ว่าจะเป็นปริมาณผลิตหรือปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับปริมาณผลิต

กิจการที่นำระบบต้นทุนฐานกิจกรรมมาใช้จะมีการปรับระบบต้นทุนที่ใช้อยู่เดิม ดังนี้

1. พิจารณาด้านต้นทุนทางอ้อมที่เกิดขึ้นว่า จะมีต้นทุนทางอ้อมรายการใดบ้างที่เมื่อจำแนกตามระดับกิจกรรมแล้ว สามารถจัดประเภทเป็นต้นทุนทางตรงได้ ซึ่งจะทำให้จำนวนต้นทุนทางอ้อมที่จะปันส่วนลดลง ความคลาดเคลื่อนในการปันส่วนค่าใช้จ่ายก็จะลดลง

2. สำหรับค่าใช้จ่ายทางการตลาด ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าและการให้บริการลูกค้า ที่ระบบบัญชีต้นทุนแบบเดิมบันทึกเป็นต้นทุนตามงวดเวลานั้น ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะจัดสรรค่าใช้จ่ายดังกล่าวเข้าหน่วยคิดต้นทุนด้วย

3. จัดกลุ่มต้นทุนโดยรวบรวมต้นทุนที่มีลักษณะเหมือนกันอยู่ในกลุ่มต้นทุนเดียวกัน ต้นทุนแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่แตกต่างกัน

4. ตัวหลักต้นทุนหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการปันส่วนค่าใช้จ่ายนั้น จะคัดเลือกโดยพิจารณาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดการทำให้กิจกรรมอันนำมาซึ่งต้นทุนจากการใช้ทรัพยากร ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ (Cause-and-Effect Relationship) โดยข้อแตกต่างระหว่างระบบต้นทุนฐานกิจกรรมและระบบบัญชีต้นทุนแบบเดิมคือ ตัวหลักต้นทุนจะมีทั้งตัวหลักต้นทุนที่สัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กับจำนวนผลิต เนื่องจากค่าใช้จ่ายสนับสนุนหลายรายการอาจจะไม่ได้มีความสัมพันธ์กับจำนวนหน่วยที่ผลิตแต่อาจจะสัมพันธ์กับจำนวนกลุ่มที่ผลิตหรือมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่นที่นำไปเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้านั้น ๆ (มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2559 : 171 - 173)

2.3.2 ระดับกิจกรรมและต้นทุน

เพื่อช่วยให้ทราบถึงพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของต้นทุน และใช้ในการกำหนดตัวหลักต้นทุนระบบต้นทุนฐานกิจกรรม จะจำแนกระดับของกิจกรรมและจำแนกต้นทุน (Activity/Cost Hierarchy) ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. กิจกรรมระดับหน่วย

กิจกรรมระดับหน่วย (Unit-level Activities) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นสำหรับแต่ละหน่วยที่ผลิตทำให้เกิดต้นทุนกิจกรรมตามหน่วยของผลผลิต (Unit-level Cost) โดยที่ต้นทุนของกิจกรรมจะมีพฤติกรรมเหมือนกับต้นทุนผันแปร นั่นคือ ต้นทุนจะผันแปรโดยตรงกับหน่วยของผลผลิต หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าต้นทุนของกิจกรรมเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วย เช่น ไฟฟ้าที่ใช้ในกิจกรรมการผลิตสินค้าที่ค่าไฟจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น หรือการเสื่อมค่าของเครื่องจักร ซึ่งจะเสื่อมค่ามากขึ้นเมื่อมีการผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ดังนั้น การจัดสรรต้นทุนในกิจกรรมระดับหน่วยจะใช้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหน่วยผลิต

2. กิจกรรมระดับกลุ่ม

กิจกรรมระดับกลุ่ม (Batch-level Activities) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นสำหรับแต่ละกลุ่มที่ผลิต (Batch) ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนหน่วยผลิตในแต่ละ Batch กิจกรรมในระดับนี้ทำให้เกิดต้นทุนกิจกรรมระดับกลุ่ม (Batch-level Cost) เช่น การเตรียมเครื่องจักรสำหรับการผลิต ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเตรียมขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่เตรียม หรือการตรวจสอบคุณภาพสินค้า การจัดทำตารางการผลิตและการสั่งซื้อวัตถุดิบซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับจำนวน

ครั้งที่ทำกิจกรรมไม่ใช่จำนวนหน่วยที่ผลิต เป็นต้น ดังนั้น การจัดสรรต้นทุนกิจกรรมระดับกลุ่มจึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนกลุ่ม เช่น ชั่วโมงการเตรียมการผลิต จำนวนครั้งที่เตรียมการผลิต และจำนวนครั้งที่สั่งซื้อ เป็นต้น

3. กิจกรรมระดับผลิตภัณฑ์

กิจกรรมระดับผลิตภัณฑ์ (Product-Sustaining Level Activities) เป็นกิจกรรมที่กระทำโดยรวมเพื่อสนับสนุนการผลิตและขายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหน่วยผลิตหรือจำนวนกลุ่ม (Batch) แต่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น เมื่อกิจการได้มีการผลิตสินค้าที่หลากหลายประเภทขึ้น ดังนั้น กิจกรรมในระดับนี้ทำให้เกิดต้นทุนของระดับผลิตภัณฑ์ (Product-Sustaining Activities) เช่น ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้า ค่าใช้จ่ายในการเร่งผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือค่าใช้จ่ายในการออกแบบสินค้า เป็นต้น ดังนั้น ต้นทุนของกิจกรรมระดับผลิตภัณฑ์จึงจัดสรรให้กับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดตามสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ชั่วโมงที่ใช้ในการออกแบบสินค้า เป็นต้น

4. กิจกรรมระดับองค์กรโดยรวม

กิจกรรมระดับองค์กรโดยรวม (Facility- Sustaining Level Activities) เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร ไม่ได้มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับจำนวนหน่วยผลิต จำนวนกลุ่ม หรือความหลากหลายของประเภทผลิตภัณฑ์ แต่เป็นต้นทุนที่มีการใช้ประโยชน์ร่วมกันในองค์กร กิจกรรมในระดับนี้ทำให้เกิดต้นทุนกิจกรรมขององค์กรโดยรวม (Facility- Sustaining Cost) เช่น ค่าเช่าโรงงานและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาความปลอดภัย เป็นต้น เนื่องจากกิจกรรมในระดับนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะของผลิตภัณฑ์จึงไม่ควรปันส่วนโดยใช้เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

นอกจากนี้ การใช้ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมไม่ได้หมายความว่า จะทำให้กิจการได้ต้นทุนที่ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีข้อผิดพลาดเลย เพราะการเลือกตัวหลักต้นทุนบางครั้งยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เลือก ซึ่งอาจจะเลือกตัวหลักต้นทุนที่ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้ต้นทุนปันส่วนที่ได้ไม่แม่นยำ และในการจัดระดับกิจกรรม/ต้นทุนนั้น จะเห็นได้ว่า ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมยังคงมีต้นทุนระดับองค์กรโดยรวม ซึ่งการเลือกตัวหลักต้นทุนสำหรับต้นทุนในระดับนี้ยังคงทำได้ค่อนข้างยากและไม่ชัดเจน (มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2559 : 174 - 175)

2.3.3 ขั้นตอนการวางระบบต้นทุนกิจกรรม

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวางระบบต้นทุน

วัตถุประสงค์ในการวางระบบต้นทุนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอันดับแรกของผู้วางระบบจะต้องคำนึงถึง ทั้งฝ่ายบริหารกิจการจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบจากความต้องการใช้ต้นทุนกิจการที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันอาจกำหนดความต้องการใช้ต้นทุนแตกต่างกันได้

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์กิจกรรมและตัวผลักดันต้นทุน

ในการดำเนินงานของธุรกิจโดยทั่วไปจะมีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมาย กิจกรรมเหล่านี้จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้บริหารหน่วยงานตามสายงานการบังคับบัญชา แม้ผู้บริหารหน่วยงานจะทราบถึงลักษณะกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมนี้เข้ากับรายงานต้นทุนของแผนกบัญชีได้ เพราะรายงานต้นทุนดังกล่าวบอกให้ทราบแต่เพียงว่าเป็นต้นทุนประเภทใด (แสดงต้นทุนตามชื่อบัญชีว่าเป็นวัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงงานทางอ้อม ฯลฯ) สูงหรือต่ำกว่าประมาณการ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าต้นทุนนั้นเกิดจากกิจกรรมใดของหน่วยงาน ทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานไม่ทราบว่าควรปรับปรุงการทำงานอย่างไร จึงมีการวิเคราะห์กิจกรรมและตัวผลักดันต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดต้นทุนดังกล่าว

ขั้นที่ 3 การกำหนดตัวผลักดันทรัพยากรและคิดต้นทุนทรัพยากรเข้ากิจกรรม

เนื่องจากกิจการโดยทั่วไปไม่ได้บันทึกรายการต้นทุนการใช้ทรัพยากรเข้าสู่กิจกรรมโดยตรง แผนกบัญชีจะบันทึกต้นทุนเหล่านี้ไว้ในระบบบัญชีแยกประเภทโดยแยกตามประเภทต้นทุน (Cost Element) เช่น บัญชีวัตถุดิบ บัญชีเงินเดือนและค่าแรง บัญชีค่าเสื่อมราคา บัญชีค่าซ่อมบำรุง เป็นต้น จึงต้องมีการจัดรายการดังกล่าวเข้าสู่กิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยตัวผลักดันทรัพยากร กระบวนการดังกล่าวนี้ สนับสนุนแนวคิดในชั้นของระบบ ABC 3 วิธี ต่อไปนี้ หรือ 3 วิธี ประกอบกันในการกำหนดตัวผลักดันทรัพยากร

3.1 การระบุทางตรง (Direct Charging) จะใช้ในกรณีที่ทราบปริมาณทรัพยากรที่ใช้ไปในการทำกิจกรรมแต่ละประเภท

3.2 การประมาณ (Estimation) ในกรณีที่ไม้อาจระบุทางตรงได้ ผู้วางระบบ ABC จะใช้การประมาณโดยการสัมภาษณ์หรือออกแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารหรือ

พนักงานผู้ปฏิบัติงานโดยตรงโดยให้เป็นผู้ประมาณสัดส่วนเวลาในการทำงาน สัดส่วนในการใช้ทรัพยากร และลักษณะการประกอบกิจกรรมแล้วนำข้อมูลนั้นมาพิจารณาตัวหลักต้นทุนทรัพยากร

3.3 การปันส่วนโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาเอง (Arbitrary Allocation) จะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถระบุต้นทุนการใช้ทรัพยากรโดยใช้ทั้ง 2 วิธีดังกล่าวข้างต้น ตัวอย่างเช่น การปันส่วนการใช้จ่ายบริหารโรงงานอาจใช้จำนวนพนักงานที่อยู่ในแผนกต่าง ๆ แม้วิธีนี้จะทำให้คิดต้นทุนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว แต่อาจไม่ถูกต้อง เพราะการใช้จำนวนพนักงานอาจไม่สัมพันธ์กับสาเหตุที่ทำให้เกิดต้นทุนแต่ละประการได้

ขั้นที่ 4 กำหนดตัวหลักต้นทุนกิจกรรมและคำนวณต้นทุนกิจกรรมต่อหน่วย

ตามแนวคิดในขั้นที่สอง ของระบบ ABC จะคำนวณต้นทุนกิจกรรมที่รวบรวมได้ เข้ากับสิ่งที่ต้องการคิดต้นทุน โดยใช้ตัวหลักต้นทุนกิจกรรมเป็นเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนกิจกรรมต่อหน่วย ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จึงต้องทำการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อกำหนดตัวหลักต้นทุนกิจกรรมที่เหมาะสม ปกติจะพิจารณาจากลักษณะการประกอบกิจกรรมและหรือผลงานจากการประกอบกิจกรรม (Measures of Activity Output หรือ Output Measures) กิจกรรมบางแห่งอาจใช้จำนวนหน่วยผลผลิตที่ได้จากการปฏิบัติงาน เช่น การทดสอบคุณภาพ หรือการตรวจนับสินค้าคงเหลือจะใช้จำนวนหน่วยเป็นตัวหลักต้นทุนกิจกรรม

ขั้นที่ 5 การคำนวณต้นทุนกิจกรรมเข้าสิ่งที่จะคิดต้นทุน

ต้นทุนกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่คำนวณได้ในขั้นที่ 4 จะนำไปคำนวณได้ในสิ่งที่จะคิดต้นทุนตามที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 1 เนื่องจากกิจการทั่วไปส่วนใหญ่จะเน้นการคำนวณต้นทุนสินค้า โดยคำนวณต้นทุนกิจกรรมในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับหน่วยผลผลิต ระดับกลุ่ม/ขนาดระดับสายผลิตภัณฑ์เข้าสินค้าโดยใช้ตัวหลักต้นทุน

สำหรับรายการที่เป็นต้นทุนกิจกรรมในระดับองค์กร โดยรวมจะได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริหารโรงงาน ค่าใช้จ่ายอาคารสถานที่ ฯลฯ เนื่องจากรายการเหล่านี้เป็นต้นทุนที่ไม่มีสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตสินค้าโดยตรง จึงกำหนดตัวหลักต้นทุนที่เหมาะสมได้ยาก ในทางทฤษฎีจะแยกรายการนี้ไปแสดงเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดทั้งจำนวนในงบกำไรขาดทุน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กิจการต้องการที่จะคิดต้นทุนทั้งหมดเข้าสินค้า ก็จะใช้วิธีการปันส่วนต้นทุนกิจกรรมระดับองค์กร โดยรวมให้กับกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง (ดวงมณี โกมารทัต, 2552 : 54 - 72)

2.3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากต้นทุนฐานกิจกรรม

1. เป็นระบบที่แสดงการคำนวณต้นทุน สินค้า บริการ โครงการ ลูกค้า ฯลฯ ได้ถูกต้องและสมเหตุสมผลมากกว่าระบบต้นทุนแบบเดิม ทั้งนี้เพราะสมมติฐานของระบบนี้ พิจารณาการรวบรวมและประมวลผลต้นทุนของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเข้าไปใน Cost Object เมื่อ Cost Object ใช้กิจกรรมประเภทใดเท่าใด ก็สมควรที่ได้รับต้นทุนของกิจกรรมดังกล่าวเท่านั้น ในขณะที่ต้นทุนแบบเดิมคำนวณต้นทุนทั้งหมดเข้าไปใน Cost Object โดยไม่พิจารณาว่า Cost Object นั้นได้ใช้ต้นทุนครบถ้วนทุกกิจกรรมหรือไม่ เป็นผลให้ต้นทุนสูงกว่าหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

2. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลและต้นทุนที่ได้จากระบบ ABC ไปใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม การจัดช่องทางจำหน่าย การกำหนดราคาขาย ออกแบบผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการขาย การตัดสินใจดังกล่าวนี้ต้องการข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้องเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ในขณะนั้น

3. ใช้เป็นเครื่องมือในการลดต้นทุนได้เป็นอย่างดี ในกรณีที่ธุรกิจเผชิญกับสภาวะการแข่งขันทางการตลาดที่รุนแรงหรือสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ต้องลดต้นทุนในการอยู่รอดของกิจการ และวิธีการคิดต้นทุนที่ได้ผลก็คือการลดกิจกรรมหรือลดปริมาณงาน ผู้บริหารกิจการที่ใช้ระบบ ABC จะทราบทันทีว่ากิจกรรมประเภทใดที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่าสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น และกิจการควรจะลดหรือกำจัดกิจกรรมประเภทใด ของแผนกใด เป็นระยะเวลาเท่าใด จึงจะมีผลทำให้ต้นทุนลดลงได้ในที่สุด (ดวงมณี โกมารทัต, 2552 : 80)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 ผลงานวิจัยในประเทศ

ชัญญา ดวงดี (2550) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษและการผลิตข้าวแบบทั่วไปในฤดูการผลิตปี 2547 พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อไร่ของเกษตรกรผลิตข้าวแบบทั่วไปเท่ากับ 2,517.22 บาท และเกษตรกรผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษเท่ากับ 2,388.77 บาท ซึ่งจากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ต้นทุนของทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาต้นทุนต่อกิโลกรัมของเกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบทั่วไป และเกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษ พบว่า เท่ากับ 3.46 บาทต่อกิโลกรัม และ 3.09 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ซึ่งจากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมของเกษตรกรที่ผลิตข้าว

แบบทั่วไปสูงกว่าแบบปลอดภัยสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องของผลตอบแทน พบว่าการผลิตข้าวแบบทั่วไป และแบบปลอดภัยสารพิษให้ผลผลิตเฉลี่ยแตกต่างกันคือ 847.78 บาทต่อไร่ และ 901.39 บาทต่อไร่

วรวิทย์ กุลตั้งวัฒนา และ นันทิยา พรหมทอง (2554) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าว กรณีศึกษา ตำบลเชียงเคี่ยน อำเภอมะนัง จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนในการปลูกข้าวในปีการเพาะปลูก 2552/53 เฉลี่ยเท่ากับ 3,126.15 บาทต่อไร่ และปริมาณข้าวเฉลี่ยที่ผลิตได้ทั้งหมด 420.40 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายกิโลกรัมละ 12.19 บาท ดังนั้นเกษตรกรมีรายได้จากการขายข้าวเฉลี่ยเท่ากับ 5,142.67 บาทต่อไร่ หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากการขายข้าวและต้นทุนของการปลูกข้าวของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกข้าวประมาณเฉลี่ยไร่ละ 1,998.52 บาท

เอกพจน์ วรรณเลปกร (2556) ศึกษาเศรษฐกิจการผลิตและการเกษตรข้าวเปลือกในจังหวัดสงขลา พบว่า องค์ประกอบต้นทุนการผลิตข้าวเปลือกพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงในพื้นที่ศึกษา มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,741.57 บาทต่อไร่ โดยแยกเป็นต้นทุนผันแปร 3,205.50 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ 536.07 บาทต่อไร่ เมื่อพิจารณาต้นทุนในรายการปัจจัยการผลิตทั้งหมดพบว่า ต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือต้นทุนค่าแรงเครื่องจักรเท่ากับร้อยละ 37.11 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าปุ๋ยเคมี เท่ากับ 25.44 ของต้นทุนทั้งหมดเกษตรกรจะมีรายได้จากการขายข้าวเปลือก 4,388.69 บาทต่อไร่ ต้นทุนการผลิตข้าวพันธุ์ไวต่อช่วงแสง มีต้นทุนเฉลี่ย 3,900.78 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,324.90 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ 575.88 บาทต่อไร่ เมื่อพิจารณาต้นทุนในรายการปัจจัยการผลิต พบว่า ต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือต้นทุนค่าเครื่องจักร ร้อยละ 33.85 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าปุ๋ยเคมีเท่ากับ 25.22 ของต้นทุนทั้งหมด

ภาสกร นันทพานิช (2558) ศึกษาการผลิตข้าวและแนวทางการพัฒนาในเขตน้ำฝนและชลประทาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า การผลิตข้าวในเขตชลประทานของจังหวัดอุดรธานี เป็นการผลิตเพื่อขาย และผลิตปีละ 2 ครั้ง ส่วนใหญ่ปลูกโดยวิธีหว่านน้ำตม ผลผลิตข้าวที่ผลิตได้อยู่ระหว่าง 700 – 1,100 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีต้นทุนไม่รวมค่าเช่าที่ดินอยู่ระหว่าง 3,620 – 6,535 บาท/ไร่/ฤดูการผลิต สำหรับในเขตน้ำฝนเกษตรกรปลูกข้าวเพื่อบริโภคสำหรับความมั่นคงทางด้านอาหาร เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวโดยวิธีปักดำผลผลิตข้าวที่ได้อยู่ระหว่าง 360 – 500 กิโลกรัม/ไร่ มีต้นทุนการผลิต 3,180 – 4,725 บาท ซึ่งต่ำกว่าในการปลูกข้าวในเขตชลประทาน

พิบูล พงษ์กลาง (2559) ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าว สามารถวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต โดยเฉลี่ย อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และจากการเข้าร่วมเวทีประชาคม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว เพื่อคำนวณผลกำไรขาดทุนจากการปลูกข้าว ได้ ส่งผลให้เพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการต้นทุนและนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตในที่สุด

วิระศักดิ์ คงฤทธิ์ และสุวัจนี เพชรรัตน์ (2559) ศึกษาต้นทุนการผลิตและวิธีการตลาดข้าวของภาคใต้ พบว่า ด้านการผลิต เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ไวแสง (พื้นเมือง) และไม่วิแสง (พันธุ์ใหม่) โดยข้าวพันธุ์ใหม่จะมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าแต่ผลผลิตต่อไร่มากกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมืองเท่าตัว จึงได้รับกำไรสูงกว่า ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรใช้ปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวมากถึง 25 – 30 กิโลกรัมต่อไร่ ด้านการตลาดพบว่า ในตลาดข้าวเปลือกโรงสียังต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางอย่างมากและโรงสีได้ผลกำไรค่านายหน้าให้เกษตรกรทั้งหมด

ยศนันท ศรีวิจารณ์, อรรธรณ ศรีโสภณพันธ์ และ กิตติ ศรีสะอาด (2560) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวนาหยอดของเกษตรกร ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เลือกปลูกข้าว แบบนาหยอดใช้ปัจจัยการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ 5.34 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้ปุ๋ยเคมีในอัตรา 17.91 กิโลกรัมต่อไร่ และมีต้นทุนการผลิตต่ำเท่ากับ 3,249.59 บาทต่อไร่ และได้รับผลตอบแทน 1,838.68 บาทต่อไร่ สูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวแบบนาดำ และนาหว่าน ที่ได้รับผลตอบแทนเท่ากับ 1,586.77 และ 552.40 บาทต่อไร่ การให้ความรู้ในการปลูกข้าวแบบนาหยอดจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ช่วยในการลดต้นทุนและยังเพิ่มผลผลิตในการปลูกข้าวทำให้ได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น

ศุภศิรั สุวรรณเกษร และ ภาณุมาศ อินทร์ทิพย์ (2561) ศึกษา การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าว หมู่ 4 บ้านนาจาน ตำบลชาติตระการ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการปลูกข้าว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูกมากที่สุด (ร้อยละ 87.55) รองลงมา คือ ด้านค่าแรง (ร้อยละ 6.88) และด้านค่าวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 5.58) ตามลำดับ ซึ่งการปลูกข้าวด้วยวิธีดำนามีค่าวัตถุประสงค์ และค่าแรงงานสูงกว่าการปลูกข้าวด้วยวิธีการหว่าน แต่มีค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูกที่ต่ำกว่าการดำนา และผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้าน

ต้นทุนที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรง พบว่า ค่าวัตถุดิบ (X2) ค่าแรง (X3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพาะปลูก (X4) เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงผลผลิต (Y) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.4.2 ผลงานวิจัยต่างประเทศ

Ronajoy Rubinos, Ana Theresa Jalipa and Purisima Bayacag (2007) ศึกษาการเปรียบเทียบเศรษฐกิจการผลิตข้าวแบบทั่วไประบบอินทรีย์ใน MAGSAYSAY, DAVAO DEL SUR ได้นำการปลูกข้าวทั้งสองระบบมาเปรียบเทียบต้นทุนในการผลิตและผลตอบแทนพบว่า การผลิตข้าวแบบทั่วไรมีต้นทุนที่สูงกว่าการผลิตแบบอินทรีย์ 23% การผลิตข้าวแบบทั่วไรมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าแบบอินทรีย์ การเพิ่มผลผลิตของการเกษตรที่ทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ต้องมีการเพิ่มเมล็ดพันธุ์และลดอัตราแรงงาน เกษตรกรที่ทำนาแบบทั่วไปควรเพิ่มการใช้ยาปราบศัตรูพืชและการใช้แรงงาน และควรลดการใช้น้ำที่มีไนโตรเจน ผลตอบแทนที่ได้รับการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ต่ำกว่าการทำนาแบบทั่วไป แต่ค่าใช้จ่ายโดยรวมต่ำกว่า ดังนั้น ราคาจุกคุ้มทุนแบบเกษตรอินทรีย์สูงกว่าแบบทั่วไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง “การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้า จำนวน 50 ราย และอำเภอคอนสวรรค์ จำนวน 50 ราย ในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559 รวม 100 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ปลูกข้าวจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.2.1 การสร้างแบบสอบถาม

3.2.1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

3.4.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ทำการปลูกข้าว สถานภาพการถือครองที่ดิน พื้นที่ในการปลูกข้าว วิธีในการปลูกข้าว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าว ได้แก่ การไถเตรียมดิน พันธุ์ข้าวที่ปลูก การดูแลรักษาต้นข้าว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการปลูกข้าว ได้แก่ ต้นทุนการปลูกข้าววัตถุประสงค์ทางตรง ต้นทุนการปลูกข้าวด้านค่าแรงงานทางตรง ต้นทุนการปลูกข้าวด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากเกษตรกรที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้า จำนวน 50 ราย และอำเภอกอนสวรรค์ จำนวน 50 ราย ในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559 เปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

3.4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Data)

เป็นการนำผลที่ได้จากแบบสอบถามเกษตรกรที่ปลูกข้าว มาอธิบายถึงขั้นตอนในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อให้เห็นถึงแต่ละขั้นตอนในการปลูกข้าวว่าประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ที่ทำให้เกิดต้นทุนประเภทต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินงาน

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทนคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทนจำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531, หน้า 152)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$(\sum X)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทนจำนวนนักเรียน

$\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละจำนวนยกกำลังสอง

ซึ่งในการหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) นั้นจะคำนวณผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1. การเปรียบเทียบต้นทุนเฉลี่ยของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอกอนสวรรค์โดยใช้สถิติ t -test แบบ Dependent ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 176)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}, \quad df = n - 1$$

เมื่อ $\sum D$ แทนผลรวมของความแตกต่างระหว่างต้นทุนของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์

D^2 แทนผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างระหว่างต้นทุนของอำเภอบ้านเขว้า และอำเภอคอนสวรรค์

df แทนชั้นของความเป็นอิสระ

n แทนจำนวนครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

เพศ	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	27	54.00	29	58.00
หญิง	23	46.00	21	42.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54 และอำเภอคอนสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้าง
ต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

อายุ	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 26 ปี	-	-	-	-
26 – 35 ปี	-	-	-	-
36 – 45 ปี	5	10.00	5	10.00
46 – 55 ปี	24	48.00	15	30.00
56 – 65 ปี	18	36.00	23	46.00
65 ปีขึ้นไป	3	6.00	7	14.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม
การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอายุ 46 – 55 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา คือ
อายุ 56 – 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 และอำเภอคอนสวรรค์ อายุ 56 – 65 ปี มากที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 46 รองลงมา คือ อายุ 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 30

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

ระดับการศึกษา	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอกอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 3	-	-	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 3	11	22.00	3	6.00
ประถมศึกษาปีที่ 6	15	30.00	21	42.00
มัธยมศึกษาปีที่ 3	21	42.00	21	42.00
มัธยมศึกษาปีที่ 6	3	6.00	3	6.00
ปริญญาตรี	-	-	2	4.00
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 30 และอำเภอกอนสวรรค์ ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมา คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 6

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ระยะเวลาที่ทำการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

ระยะเวลาที่ทำการ ปลูกข้าว	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอกอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	1	2.00	-	-
6 – 10 ปี	7	14.00	-	-
11 – 15 ปี	14	28.00	5	10.00
16 – 20 ปี	11	22.00	23	46.00
20 ปีขึ้นไป	17	34.00	22	44.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ระยะเวลาที่ทำการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาที่ทำการปลูกข้าว 20 ปี ขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมา คือ ระยะเวลา 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 และอำเภอกอนสวรรค์ มีระยะเวลา 16 – 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมา คือ ระยะเวลา 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละ สถานภาพการถือครองที่ดินของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

สถานภาพการถือครองที่ดิน	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอกอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ที่ดินตนเอง	50	100.00	50	100.00
ที่ดินเช่า	-	-	-	-
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละ สถานภาพการถือครองที่ดินของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีสถานภาพการถือครองที่ดินตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองอำเภอ

ตาราง 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละ พื้นที่ในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

พื้นที่ในการปลูกข้าว	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5 ไร่	-	-	-	-
10 ไร่	50	100.00	50	100.00
15 ไร่	-	-	-	-
20 ไร่	-	-	-	-
25 ไร่	-	-	-	-
30 ไร่	-	-	-	-
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละ พื้นที่ในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการปลูกข้าว 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองอำเภอ

ตาราง 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละ วิธีในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

วิธีในการปลูกข้าว	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นาหว่าน	37	74.00	24	48.00
นาปักดำ	13	26.00	26	52.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละ วิธีในการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้วิธีในการปลูกข้าวนาหว่าน คิดเป็นร้อยละ 74 และอำเภอคอนสวรรค์ ส่วนใหญ่ ใช้วิธีในการปลูกข้าวนาปักดำ คิดเป็นร้อยละ 52

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์

ตาราง 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละ การไถเตรียมดินของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

การไถเตรียมดิน	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไถตะ	50	100.00	50	100.00
ไถแปร	-	-	-	-
ไถคราด	-	-	-	-
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละ การไถเตรียมดินของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการไถเตรียมดินไถตะ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองอำเภอ

ตาราง 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละ พันธุ์ข้าวที่ปลูกของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบ
โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

พันธุ์ข้าวที่ปลูก	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กข 6	24	48.00	27	54.00
กข 15	-	-	-	-
ข้าวหอมมะลิ 105	26	52.00	23	46.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละ พันธุ์ข้าวที่ปลูกของผู้ตอบแบบสอบถาม
การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ ส่วนใหญ่มีพันธุ์ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวหอมมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 52 และอำเภอคอนสวรรค์ ส่วนใหญ่มีพันธุ์ข้าวที่ปลูกเป็น กข 6 คิดเป็นร้อยละ 54

ตาราง 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละ การดูแลรักษาต้นข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม
การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

การดูแลรักษาต้นข้าว	อำเภอบ้านเขว้า		อำเภอคอนสวรรค์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใส่ปุ๋ยเคมี	50	100.00	39	78.00
ปุ๋ยคอก	-	-	-	-
ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี	-	-	11	22.00
รวม	50	100.00	50	100.00

จากตาราง 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละ การดูแลรักษาต้นข้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอบ้านเขว้า ส่วนใหญ่การดูแลรักษาต้นข้าวโดยการใส่ปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 100 และอำเภอคอนสวรรค์ การดูแลรักษาต้นข้าวโดยการใส่ปุ๋ยเคมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78 รองลงมา คือ ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 22

ตอนที่ 3 ต้นทุนการปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์

ตาราง 4.11 แสดงต้นทุนการปลูกข้าวด้านวัตถุดิบทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

รายการ	อำเภอบ้านเขว้า	อำเภอคอนสวรรค์
	ต้นทุน (บาท)	ต้นทุน (บาท)
ค่าเมล็ดพันธุ์	61,200	28,270
ค่าปุ๋ย	162,095	134,900
ค่ายาปราบวัชพืช	9,650	4,680
รวม	232,945	167,850

จากตาราง 4.11 ต้นทุนการปลูกข้าวด้านวัตถุดิบทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า มีต้นทุนการปลูกข้าวด้านวัตถุดิบทางตรงสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ คิดเป็นจำนวนเงิน 232,945 บาท เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ต้นทุนค่าปุ๋ยมากที่สุด คิดเป็นจำนวนเงิน 162,095 บาท รองลงมา คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ คิดเป็นจำนวนเงิน 61,200 บาท

ตาราง 4.12 แสดงต้นทุนการปลูกข้าว ด้านค่าแรงงานทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

รายการ	อำเภอบ้านเขว้า	อำเภอคอนสวรรค์
	ต้นทุน (บาท)	ต้นทุน (บาท)
ค่าแรงการไถเตรียมดิน	85,400	66,230
ค่าแรงในการปลูกข้าว	102,700	128,050
ค่าแรงในการดูแลรักษา	20,860	12,370
ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	57,200	93,800
ค่าแรงเครื่องจักร	217,200	161,630
ค่าแรงงานในการขนส่งข้าว	20,240	11,170
รวม	503,600	473,250

จากตาราง 4.12 ต้นทุนการปลูกข้าวด้านค่าแรงงานทางตรงของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในอำเภอบ้านเขว้า ต้นทุนรวมการปลูกข้าวด้านค่าแรงงานทางตรงสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ คิดเป็นจำนวนเงิน 503,600 บาท เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ต้นทุนค่าแรงเครื่องจักรมากที่สุด คิดเป็นจำนวนเงิน 217,200 บาท รองลงมา คือ ค่าแรงการไถเตรียมดิน คิดเป็นจำนวนเงิน 85,400 บาท แต่ค่าแรงในการปลูกข้าวของอำเภอคอนสวรรค์ มีต้นทุนที่สูงกว่าอำเภอบ้านเขว้า คิดเป็นจำนวนเงิน 128,050 บาท รองลงมา คือ ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว คิดเป็นจำนวนเงิน 93,800 บาท

ตาราง 4.13 แสดงต้นทุนการปลูกข้าวด้านด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตของผู้ตอบแบบสอบถาม การเปรียบเทียบ โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม

รายการ	อำเภอบ้านเขว้า	อำเภอคอนสวรรค์
	ต้นทุน (บาท)	ต้นทุน (บาท)
ค่าวัสดุอุปกรณ์	12,530	20,720
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	107,595	98,165
ค่าภาษีที่ดิน	2,485	2,435
รวม	122,610	121,320

จากตาราง 4.13 ต้นทุนการปลูกข้าวด้านด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตของผู้ตอบแบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ข้าวในอำเภอบ้านเขว้า มีต้นทุนการปลูกข้าวด้านด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ คิดเป็นจำนวนเงิน 122,610บาท เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่ามีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นจำนวนเงิน 107,595 บาท ส่วนด้านค่าวัสดุอุปกรณ์ของอำเภอคอนสวรรค์สูงกว่าอำเภอบ้านเขว้า คิดเป็นจำนวนเงิน 20,720 บาท

ข้อมูลการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม
ในจังหวัดชัยภูมิ

ตาราง 4.14 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธี
ต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ

รายการ	X	\bar{X}	SD	t	df	Sig.
ต้นทุนรวม	1,626,575	7433.462	6.640	1.119	12	0.14
ต้นทุนผันแปร						
- ค่าเมล็ดพันธุ์	89,470	790.769	1.271	4.344	12	.00
- ค่าปุ๋ย	296,995	543.900	1.640	3.083	49	.00
- ยาปราบวัชพืช	14,330	340.000	4.853	-5.667	1	.05
- ค่าแรงงานไถเตรียมดิน	151,630	383.400	6.163	6.362	49	.00
- ค่าแรงในการปลูกข้าว	230,750	112.000	4.978	-.342	34	.37
- ค่าแรงในการดูแลรักษา	33,230	139.000	6.189	1.109	9	.15
- ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว	151,000	190.909	1.371	.581	10	.29
- ค่าแรงเครื่องจักร	378,830	1,111.400	2.837	2.067	49	.02
- ค่าแรงในการขนส่งข้าว	31,410	1.667	1.692	.049	11	.48
- ค่าวัสดุอุปกรณ์	33,250	83.846	3.108	-.863	12	.20
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	205,760	188.600	3.119	3.643	49	.00
ต้นทุนคงที่						
- ค่าภาษีที่ดิน	4,920	1.00	2.886	2.450	49	.00

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.14 พบว่า การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธี
ต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอกอนสวรรค์ โดยใช้สถิติ *t*-
test แบบ Dependent ต้นทุนรวม พบว่า ค่า *t* ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.122 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านของต้นทุนผันแปร ด้านวัตถุดิบ
พบว่า ค่าเมล็ดพันธุ์และค่าปุ๋ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านค่าแรงงาน
ทางตรง พบว่า ค่าแรงงานการไถเตรียมดิน ค่า *t* ที่คำนวณได้เท่ากับ 6.362 มีความแตกต่างกัน

อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 3.643 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเปรียบเทียบต้นทุนคงที่ พบว่า ด้านภาษีที่ดิน ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.450 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยสำรวจเพื่อเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ (2) เพื่อเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม มีทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวัตถุดิบทางตรง 2) ด้านค่าแรงงานทางตรง 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต ตัวแปรตาม คือ ต้นทุนของการปลูกข้าว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิของปี 2559 ที่ปลูกข้าวในอำเภอบ้านเขว้า จำนวน 50 ราย และอำเภอกอนสวรรค์ จำนวน 50 ราย รวม 100 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ ปรากฏดังต่อไปนี้

5.1.1 จากการศึกษารูปว่า โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า ต้นทุนด้านวัตถุดิบทางตรงของอำเภอบ้านเขว้าสูงกว่าอำเภอกอนสวรรค์

เท่ากับ 232,945 บาท ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ค่าเฉลี่ยต้นทุนและค่าปุ๋ยของอำเภอบ้านเขว้า สูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านค่าแรงงานทางตรง พบว่า ค่าแรงงานทางตรงของอำเภอบ้านเขว้าสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ เท่ากับ 503,600 บาท อำเภอ บ้านเขว้ามีค่าแรงงานเครื่องจักรและค่าแรงในการปลูกที่สูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า อำเภอบ้านเขว้ามีค่าใช้จ่าย ในการผลิตสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ เท่ากับ 120,125 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2 จากการศึกษารูปว่าการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบ วิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขว้ามีต้นทุนรวมเป็น 861,605 บาท และ อำเภอคอนสวรรค์ 764,970 บาท พบว่า โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุน ฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ ของอำเภอบ้านเขว้าสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อทดสอบเป็นรายด้าน พบว่า ต้นทุนผันแปร มีค่า เฉลี่ยต้นทุน ค่าปุ๋ย และค่าแรงในการไถเตรียมดิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และต้นทุนคงที่ ค่าภาษีที่ดิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 จากการสำรวจเก็บข้อมูลโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐาน กิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ มีโครงสร้างต้นทุนของการ ปลูกข้าวที่แตกต่างกันโดยใช้หลักการของระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สามารถเห็นภาพรวมและรายละเอียดของต้นทุนการปลูกข้าวของชาว เกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิ ของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ ได้อย่างชัดเจนและ สามารถพบต้นทุนในส่วนที่แตกต่างกันซึ่งทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า โครงสร้างต้นทุนของการ ปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอน สวรรค์แตกต่างกัน

ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐาน กิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ ได้อย่างชัดเจน การแสดง รายละเอียดของต้นทุนการปลูกข้าวของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์นั้นเป็นเพียงการ ประเมินการต้นทุนของการปลูกข้าวแต่ไม่ใช่ค่าที่แม่นยำเพื่อให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวสามารถ

วางแผนในการลงทุนในอนาคตได้ว่าควรจะตัดหรือเพิ่มต้นทุนส่วนไหนของขั้นตอนการปลูกข้าว ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเกษตรกรที่ปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิ จะได้วางแผนด้วยตนเองได้และสามารถเห็นเป็นรูปธรรมในด้านการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตของการปลูกข้าวให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ (มนวิภา ผดุงสิทธิ์, 2559 : 174 - 175) ได้กล่าวว่า การใช้ระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมนั้นไม่ได้หมายความว่า จะทำให้กิจการได้ต้นทุนที่ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีข้อผิดพลาดเพราะการเลือกตัวผลิตภัณฑ์ต้นทุนบางครั้งยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เลือก ซึ่งอาจจะเลือกตัวผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมก็จะทำให้ต้นทุนส่วนที่ได้ไม่แม่นยำและในการวัดระดับกิจกรรมต้นทุนนั้นจะเห็นได้ว่าระดับต้นทุนฐานกิจกรรมยังคงมีต้นทุนระดับองค์กรโดยรวม ซึ่งการเลือกตัวผลิตภัณฑ์สำหรับต้นทุนในระดับนี้ยังคงทำได้ค่อนข้างยากและไม่ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันกรณีตลาดภายนอกมีการแข่งขันกันสูงหรือสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ชาวเกษตรกรที่ปลูกข้าวสามารถที่จะคำนวณต้นทุนโดยปรับลดส่วนที่เกินความจำเป็นออกไป เพื่อให้ได้ผลผลิตที่คุ้มทุน เนื่องจากว่าหลักการของระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) จะแสดงถึงรายละเอียดของต้นทุนได้แตกต่างจากระบบต้นทุนแบบเดิม ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิเห็นภาพรวมของการลงทุนได้อย่างชัดเจนดัง (ดวงมณี โกมารทัต, 2552 : 80) ได้กล่าวว่า ในกรณีที่ธุรกิจเผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ต้องลดต้นทุนที่ได้ผล คือ การลดกิจกรรมหรือลดปริมาณงานผู้บริหารกิจการที่ใช้ระบบจะทราบทันทีว่า กิจกรรมประเภทใดที่ก่อให้เกิดการสูญเสียเปล่าสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็นและกิจกรรมควรจะลดหรือกำจัดกิจกรรมประเภทใด เป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะมีผลทำให้ต้นทุนลดลงได้ในที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมมาใช้ในการวิจัยการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม ในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยชาวเกษตรกรไทย ที่ปลูกข้าวสามารถนำหลักการทางบัญชีมาเป็นตัวการในการวางแผนในการปลูกข้าว เพื่อลดต้นทุนและได้ผลผลิตที่คุ้มทุนโดยเกษตรกรที่ปลูกข้าวสามารถใช้หลักการระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) ด้วยตนเองได้ซึ่งเป็นไปตาม พิกุล พงษ์กลาง (2559), ภาสกร นันทพานิช (2558)

5.2.2 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของอำเภอบ้านเขวาสีอุบลสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ เมื่อนำมาทดสอบหาค่า t -test (dependent samples) พบว่า ต้นทุนรวมทั้งสองอำเภอไม่นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ต้นทุนรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบรายด้านต้นทุน

ผันแปร ด้านวัตถุดิบ พบว่า ค่าเมล็ดพันธุ์และค่าปุ๋ยของอำเภอบ้านเขว้าสูงกว่าอำเภอคอนสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความแตกต่างกัน ด้านค่าแรงงานทางตรง พบว่า ค่าแรงงานการไถเตรียมดิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้าน ค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมใน จังหวัดชัยภูมิโดยผู้วิจัยได้ยึดหลักการของระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) ในการดำเนินการวิจัย เพื่อหาต้นทุนของการปลูกข้าวของเกษตรกรในจังหวัดชัยภูมิว่ามีต้นทุนที่มี โครงสร้างที่แตกต่างกันระหว่างอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ เนื่องจากระบบวิธีต้นทุน ฐานกิจกรรมมีการแสดงรายละเอียดของต้นทุนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างของ ต้นทุนปลูกข้าวของอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอคอนสวรรค์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการ วางแผนในอนาคตของชาวเกษตรกรที่ปลูกข้าวในจังหวัดชัยภูมิได้ และเป็นไปในลักษณะเดียวกัน กับงานวิจัยของ (ชนัญญา ดวงดี, 2550) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าวแบบ ปลอดภัยสารพิษและการผลิตข้าวแบบทั่วไป ในการผลิตปี 2547 พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมด ต่อไร่ของเกษตรกรผลิตข้าวแบบทั่วไปเท่ากับ 2,517.22 บาท และการผลิตข้าวแบบปลอดภัย สารพิษ เท่ากับ 2,388.77 บาท ซึ่งจากจากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ต้นทุนของทั้งสองกลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาต้นทุนต่อกิโลกรัมของเกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบทั่วไป และเกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบปลอดภัยสารพิษ พบว่า ต้นทุนเท่ากับ 3.46 บาทต่อกิโลกรัม และ 3.09 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ซึ่งจากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม ของเกษตรกรที่ผลิตข้าวแบบทั่วไปสูงกว่าแบบปลอดภัยสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่อง ของผลตอบแทน พบว่า การผลิตข้าวแบบทั่วไปและแบบปลอดภัยสารพิษให้ผลผลิตเฉลี่ย แตกต่างกันคือ 847.78 บาทต่อไร่ และ 901.39 บาทต่อไร่ เนื่องจากในการวิจัยนี้ เกษตรกรที่ปลูก ข้าวในอำเภอบ้านเขว้าส่วนใหญ่มีการใช้วิธีปลูกข้าวแบบนาหว่านและใช้เครื่องจักรในการปลูก ข้าวตลอดถึงขั้นตอนสุดท้ายในการปลูกข้าวคือ การเก็บเกี่ยวซึ่งจะมีความแตกต่างกันกับ เกษตรกรที่ปลูกข้าวของอำเภอคอนสวรรค์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการปลูกแบบดั้งเดิมและการหว่าน โดยใช้แรงคนในการปลูกข้าวผสมกับใช้เครื่องจักรจึงทำให้ต้นทุนของการปลูกข้าวมีต้นทุนที่ ต่ำกว่าอำเภอบ้านเขว้า

ดังนั้น จากการเก็บข้อมูลมาเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธี ต้นทุนฐานกิจกรรม จึงทำให้งานวิจัยนี้ พบว่า โครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธี ต้นทุนฐานกิจกรรมต้นทุนรวมทั้งสองอำเภอ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต้นทุนรวม

ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบรายด้าน พบว่า ด้านวัตถุดิบ ค่าแรงงานทางตรง และ ค่าใช้จ่ายในการผลิตมีความแตกต่างกัน จากขั้นตอนการปลูกข้าวตั้งข้อมูลที่ได้เก็บมาแล้ว ซึ่งเป็นผลดีต่อเกษตรกรที่จะปลูกข้าวในอนาคตโดยสามารถวางแผนการปลูกข้าวด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักการทางวิชาบัญชีโดยใช้ระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) มาช่วยในการวางแผนการปลูกข้าวในอนาคตต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นไปตาม บงกช อนังคะพันธ์ (2552)

5.2.3 จากการอภิปรายผลการวิจัยทั้ง 2 ข้อ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้การวิจัยการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า มีโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิของ อำเภอบ้านเขว้ามีต้นทุนสูงกว่าอำเภอกอนสวรรค์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบรายด้าน พบว่า ด้านวัตถุดิบ ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิตมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอกอนสวรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนปลูกข้าวของชาวเกษตรกรในอนาคต เนื่องจากผู้วิจัยได้มีการศึกษารายละเอียดของระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) มาเป็นอย่างดีแล้ว ได้นำมาใช้ในการวิจัยกับการเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนของการปลูกข้าวด้วยระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรมในจังหวัดชัยภูมิโดยผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญต้นทุนของการปลูกข้าว จึงได้คิดหาวิธีเพื่อลดต้นทุนของการปลูกข้าวให้กับเกษตรกรที่ปลูกข้าวและเกษตรกรสามารถวางแผนต้นทุนการปลูกข้าวด้วยตนเองได้ตามหลักการของระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ปลูกข้าวในประเทศไทย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ในการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ปลูกข้าวผู้สอบถามข้อมูลควรให้ความรู้และประโยชน์ที่จะได้รับการนำระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) มาใช้ในการวางแผนที่จะปลูกข้าวในอนาคตต่อไป เพื่อเป็นการลดต้นทุนของการปลูกข้าว

5.3.2 ในกรณีที่เกษตรกรได้มีการวางแผนเกี่ยวกับต้นทุนของการปลูกข้าวมาโดยตลอด ผู้สอบถามควรขอทราบข้อมูลและรายละเอียดของเกษตรกรรายนั้นซึ่งจะได้มาเปรียบเทียบกับระบบวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) เพื่อทราบข้อแตกต่างระหว่างทั้งสองวิธี

แล้วหาข้อสรุปร่วมกันกับเกษตรกรรายนั้นแล้วนำวิธีที่ช่วยลดต้นทุนได้ดีที่สุดมาใช้ในการวางแผนในการปลูกข้าวในฤดูกาลต่อไป

5.3.3 ควรมีหน่วยงานในการสนับสนุนส่งเสริมการวางแผนในการปลูกข้าวของชาวเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนและให้การสนับสนุนเกษตรกรในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางวิชาบัญญัติ โดยจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ปลูกข้าว

บรรณานุกรม

- เกษตรจังหวัดชัยภูมิ. (2558). การปลูกข้าวนาปี. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2560,
จาก. <http://www.Chaiyaphum.doae.go.th>
- ชนัญญา ดวงดี. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตข้าว
แบบปลอดภัย สารพิษและการผลิตข้าวแบบทั่วไป ในอำเภอบางปลาม้า
จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2552). การบริหารต้นทุน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บงกช อนันต์พันธ์. (2552). การประยุกต์ใช้ต้นทุนฐานกิจกรรมในการคำนวณต้นทุน
การผลิตนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ.
วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 1(3): 33-47.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พิกุล พงษ์กลาง. (2559). การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่. คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ภาสกร นันทพานิช. (2558). การผลิตข้าวและแนวทางการพัฒนาในเขตน้ำฝนและ
ชลประทาน จังหวัดอุตรดิตถ์. แก่นเกษตร. 43(4): 643-654.
- มนวิกา ผดุงสิทธิ์. (2559). การบัญชีต้นทุน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซนเตอร์.
- มูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). การปลูกข้าวแบบหวาน.
สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2560, จาก. <http://www.thairice.org>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยศนนท์ ศรีวิจารณ์, อรวรรณ ศรีโสมพันธ์, และ กิตติ ศรีสะอาด. (2560). **ต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวนาหยอดของเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี**. คณะเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ววิทย์ กุลตั้งวัฒนา, และ นันทิยา พรหมทอง. (2554). **ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวกรณีศึกษาตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร**. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร.
- วีระศักดิ์ คงฤทธิ์, และ สุวัจน์ เพชรรัตน์. (2559). **ต้นทุนการผลิตและวิธีการตลาดข้าวของภาคใต้**. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). **สำมะโนการเกษตร**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2560, จาก. <http://www.nso.go.th>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). **สถิติการเกษตรของประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560, จาก. <http://www.oar.go.th>
- ศุภศิวิ สุวรรณเกษร และ ภาณุมาศ อินทร์ทิพย์. (2561). **การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าว หมู่ 4 บ้านนาจาน ตำบลชาติตระการ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก**. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เอกพจน์ วรรณเลปกร. (2556). **เศรษฐกิจการผลิต และการเกษตรข้าวเปลือกในจังหวัดสงขลา** (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- Horngreen et al. (2009). **Financial Accounting**. New York: Prentice Hall.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Ronajoy Rubinos, Ana Theresa Jalipa and Purisima Bayacag. (2007).

Comparative Economic Study of Organic and Conventional Rice Farming in
Magsay, Davao Del Sur (School of Applied Economics, University of
Southeastern Philippines.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

5. สถานภาพการถือครองที่ดิน

1. ที่ดินตนเอง 2. ที่ดินเช่า

6. พื้นที่ในการปลูกข้าว

1. 5 ไร่ 2. 10 ไร่ 3. 15 ไร่
 4. 20 ไร่ 5. 25 ไร่ 6. 30 ไร่

7. วิธีในการปลูกข้าว

1. นาหว่าน 2. นาปักดำ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าว

1. การไถเตรียมดิน

1. ไถตะ 2. ไถแปร 3. ไถคราด

2. พันธุ์ข้าวที่ปลูก

1. กข 6 2. กข 15 3. ข้าวหอมมะลิ 105

3. การดูแลรักษาต้นข้าว

1. ปุ๋ยเคมี 2. ปุ๋ยคอก 3. ทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี

ตอนที่ 3 ต้นทุนการปลูกข้าว

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () ของคำตอบที่ท่านเลือก

1. ต้นทุนการปลูกข้าวด้านวัตถุดิบทางตรง

รายการ	แหล่งที่มา			ปริมาณที่ใช้ (กิโลกรัม)	ราคา (บาท)	รวม
	ชื่อ	ของ ตนเอง	อื่นๆ			
1.1 ค่าเมล็ดพันธุ์						
() 1.1.1 กข 6						
() 1.1.2 กข 15						
() 1.1.3 หอมมะลิ 105						
() 1.1.4 อื่นๆ						
1.2 ค่าปุ๋ย						
() 1.2.1 ปุ๋ยเคมี						
() 1.2.2 ปุ๋ยคอก						
() 1.2.3 ปุ๋ยหมัก						
() 1.2.4 อื่นๆ						
1.3 ค่ายาปราบวัชพืช						
() 1.3.1 น้ำหมักชีวภาพ						
() 1.3.2 สารเคมีปราบ วัชพืช						

2. ต้นทุนการปลูกข้าวด้านค่าแรงงานทางตรง

รายการ	จำนวนคน		จำนวนวัน		รวม
	ทำเอง	จ้าง	ทำเอง	จ้าง	
2.1 ค่าแรงการไถเตรียมดิน					
() 2.1.1 ไถตะ					
() 2.1.2 ไถแปร					
() 2.1.3 ไถคราด					
2.2 ค่าแรงในการปลูกข้าว					
() 2.2.1 ค่าแรงหว่านเมล็ดพันธุ์					
() 2.2.2 ค่าแรงถอนต้นกล้า					
() 2.2.3 ค่าแรงการปักดำ					
2.3 ค่าแรงในการดูแลรักษา					
() 2.3.1 ค่าแรงในการใส่ปุ๋ย					
() 2.3.2 ค่าแรงในการกำจัดวัชพืช					
2.4 ค่าแรงในการเก็บเกี่ยว					
() 2.4.1 ค่าแรงงานเกี่ยวข้าว					
() 2.4.2 ค่าแรงการนวดข้าว					
2.5 ค่าแรงเครื่องจักร					
() 2.5.1 ค่าแรงงานรถนวดข้าว					
() 2.5.2 ค่าแรงงานรถเกี่ยวข้าว					
2.6 ค่าแรงงานในการขนส่งข้าว					
() 2.6.1 ค่าแรงงานขนส่ง					

3. ต้นทุนการปลูกข้าวด้านค่าใช้จ่ายอื่นๆ

รายการ	ปริมาณที่ใช้ (หน่วย)	ราคา/หน่วย		รวม
		ซื้อ	เช่า	
3.1 ค่าวัสดุอุปกรณ์				
() 3.1.1 เคียว				
() 3.1.2 จอบ				
() 3.1.3 มีด				
() 3.1.4 คราด				
() 3.1.5 เสียม				
3.2 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ				
() 3.2.1 ค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง				
() 3.2.2 ค่าตอก				
() 3.2.3 ค่าฟาง				
() 3.2.4 ค่ากระสอบ				
() 3.2.5 ค่าเช่าที่ดิน				
() 3.2.6 ค่าภาษีที่ดิน				

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ นามสกุล นางสาวพรทิพย์ สุขจำลอง

วัน เดือน ปีเกิด 30 สิงหาคม 2528

ภูมิลำเนา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ประวัติการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บัญชีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	2554
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2558

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำแผนกการบัญชี และหัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามธุรกิจ ในพระอุปถัมภ์ฯ